Wisu zemju proletarieschi, saweenojaties!

Maksâ 6 santîmi.
(Sweetdeenâs 10 sant.

Strahdneeku Awise

Sozialdemokratisks laikraksts

Abonešchanas maksa
Par 1 mehnesi:
bez peesuhtischanas . Ls 1,30
ar peesuhtischanu . . „ 1,60
uz ahrsemem . . . „ 2,80

Redakzija: Helenes eelâ Nr. 3
Tahlrunis Nr. 46
Runas stundas (darbd) no 9—11 un no 4—7
Pasta kastite Nr. 4

Ekspedizija Kantoris Speestuwe | Helenes eelâ Nr. 3
Tahlrunis Nr. 275
Atwehrts no 9—5, swehtdeenâs no 8—10

Sludinajumu maksa:
preekschpusê 30 sant., tekstâ 28 sant., sludinajumu dalâ 14 sant rindiņa. Darba spehka mekletajeem 6 sant. + 5 % slud. nodokliš.

Nr 42 — Leepajâ, otrdeen, 21. februarî 1933. g. — 15. gads

Sch. g. 19. februarî miris muhsu darba beedrs
skolotajs
Jahnis Wihtinsch
Tschakstes pamatskolas paidagogu saime.

Sch. g. 19. februarî miris muhsu ilggadigais padomes lozeklis
Jahnis Wihtinsch.
Liepājas skolotāju krāj-aizdevu sabiedriba.

Miris senata wirsprokurors.

Rigâ, 20. febr. Wakar, plkst. 3 p. p. sawâ dsihwokli pehkschni ar sirdstreetu nomira senata wirsprokurors A. Haritonowsiis.

Nelaikis dsimis 1870. gadâ Lasdonâ un pehz Aleksandra gimnasijas beigschanas Rigâ, eestahjees Peterpils universitates juridiskâ fakultatê.

Dsemdibas gandrihs uz tschosejos un salâ

Rigâ, 20. febr. Naktî uz swehtdeenu ap pl. 2 pehz pusnakts Widsemes schosejâ, tahlu no pilsehtas kahds nejaušs brauzejs eraudsijis sneegâ seenceti, kas bija patritusi un waideja. Israhdijâs, ka nelaimigai usnahkuschas dsemdibas un wina nespehjâ patritusi. Seeweete, 20 gadus wezâ Erika Swirbule nogahdata pilsehtas 1. slimnikâ, kur tuhlin pehz eeweschanas dsemdejusi jehnu.

Ja nebuhtu nejauschi gadijees brauzejs, tad Swirbule ar behrnu neglahbjami buhtu salâ gahjusi bojâ. (Str. Aw." spez.)

19. februarî aizgahjis muhschibâ muhsu beedrs
skolotajs
Jahnis Wihtinsch.
Dsili skumst
Skolu kooperatiws.

Waldibas sastahdischana nodota sozialdemokrateem.

(„Str. Aw." spezialsinojums).

Rigâ, 20. febr. Pehz tam, kad weisslups Ranzans waldibu newareja sastahdit, wakar pl. 11 walsts presidents uzaizinajis pee sewis deputatu b. A. Rudewizu un usdewis tam waldibas sastahdischanu. Sastahdischanas laiks dots lihds schodeenai. Sakarâ ar to, muhsu partijas wadoschee beedri usstahkuschi sarunu eewadischanu reisê ari dellarejot tâs programas galwenos pamatnoteikumus, uz kahdeem sarunas waretu turpinatees.

Lai atweeglotu krises nastas ir nepeezeeschama gluschi jauna saimneezisku politiku un ta lai nebalstitos uz pahrmehrigâm peemaksam bekonam un sweestam, uz augstâm muitam, bet lai palzeelinatos wisas tautas, un jo sewischki darba tautas pirktspehjas.

Lai to panehktu ir nepeezeeschams, ka no walsts budscheta izbalansê neproduktiwos isdewumus.

Muhsu partijas waldibas platformâ eetilpst: Lai stabilisetu latu apweenojamas importa reguleschanas un walutas komisijas un eewedams ahrejâs tirdsneezibas monopols uz swarigakâm importa prezem, kâ ari walsts monopolus uz labibu, tabaku, sahli, garschas weelam, benzinu un degweelam, u. z., nodroschinot schem un pastahroscheem monopoleem labeedrisku pahrwaldi un pasargajot patehretajus no zenu paaugstinaschanas, sewischku ruhpneezibas pahrraudsibas padomi ar strahdneeku un patehretaju peedalischanos.

Sozialâ likumdoschana paplaschinama ar apdroschinaschanu pret besdarbu un wezuma pensijam. Slimo kasem atstahjamas wezâs peemaksas armehri un atzelami wisi kroplojumi.

Uz laukstrahdneeleem atteezinami atsevischki jozialee likumi, janormê darba laiks un dsihwoklu jautajums.

Sozialdemokrateem jausstahjas par strahdneeku un darba semneeku politisku saweenibu, peegreeschot sewischku wehribu darba semneezibas wajadsibam, it sewischki japazel prasiba: a) par labibas tirgus reguleschanu ar labeedrisku pahrwaldibu labibas monopolu, b) par teeschu produktu (peem. peena, galas) apmainas organisschanu starp laukcem un pilsehtam, isskauschot sveto starpneeku skaitu, c) par agronomisko palihdsibas tuwinaschanu darba semneekam, d) par rentneeku un graudneeku aizsardsibu ar atteezigu likumu, e) par planveidigu zeku uslaboschanas politiku, f) par paradu nastas atweegloschanu darba tautai.

Ianoraida wisi pabalsti un peemaksas turigâm aprindam, basnizai, aizsargeem, jaatzel pensijas bij. zara kalpeem, japrasa walsts isdewumu radikalu samasinaschanu nerajchigeem mehrkeem un kara resoram, teescho nodoklu demokratiska pahrkahrtoschana, paaugstinot eenahkumus no mantojuma, kapitala un neizstama ihpaschuma nodokleem un lauku burschuazijas aplikschana ar eenahkuma nodokli. Jasargâ satwersmê paredsetâs demokratiskâs teesibas un politiskâs brihwibas, jaschkir basniza no walsts, jasamasina kara deenesta laiks lihds 6 mehneschem.

Schis platformas pamatprasibas muhsu partija nodewa grupam, kuras nodomats peeaizinat pee waldibas sastahdischanas. Peeaizinatas ir: demokratiskais zentrs, kursch sarunâs ar Ranzanu pehdejâ brihdî taisijis strauju pagreeseenu un atsazijees no agraleem lehnumeem, blodneeki, latgaleeschi un semneeku saweeniba. No muhsu puses sarunas schodeen weda bb. Menders, Rudewizs un Zeelens. Atbilde no minetâm grupam sagaidama rihtdeen.

Kapehz mehs prasom 6 mehneschu kara deenestu?

Sozialdemokratu fraksija eesneedsa Saeimas 14. februara sehdê likumprojektu par obligatoriskâ kara deenesta laika saihsinaschanu uz seschem mehneschem. Schis projekts ir turpinajums tai 14 gadu ilgai zihnai par Latwijas militaro isdewumu samasinaschanu, kahdu sopsch Satwersmes Sapulzes laikeem wed muhsu partija.

Kara gadijumâ Latwijas armija newar sneegt muhsu semei nopeetnu aizsardsibu pret leelwalschku usbrukumu. Muhsu armija preesch tam ir daudz par masu. Ta ir peem., 20 reises masaka par Polijas un 80 reises masaka par Padomju Saweenibas armijam. Ari kara laikâ starpiba buhtu apmehram tik pat leela. Latwijas wasstij naw un nelad newarês buht lihdsekli, lai armiju technisku apbrunojuma sinâ nostahditu lihdsâs leeso militarsemju kara technikai. Peem., Latwijas kara awiazija un tanki ir pawisam truhzigâ stahwokli. Latwijâ kara munizija nerascho (atstaitot weenu patronu fabriku) un talab kara gadijumâ armijai drihs peetruhkstu munizijas, bez kâ tak wispahr nekahda karoschana naw eespehjama. Muhsu dahrgi maksajoschâ flote kara gadijumâ sawu galigi neezigo apmehru dehl nepasargâs Latwijas krastus no eenaidneeka flotes usbrukuma. Tahdas ostu pilsehtas kâ Leepaja un Wentspils, buhtu padotas apschaudischanai jau kara pirmâs deenâs. Eenaidneeka awiazija apmehtâs ar sawâm sprahgst-, deg- un gasu bumbam, jau daschas stundas pehz kara sahkuma Rigu, Leepaju un zitas muhsu pilsehtas — mobilisazijas un satikshmes zentrus. Pret lidmaschinu usbrukumu naw nekahdas ihstas aizsardsibas. Latwijas teritorijas maso apmehru dehl jau no pascha kara sahkuma wisa muhsu seme buhtu padota kara postam. Tahdos apstahkkos newar domat, ka Latwijas armija un flote waretu sekmigi zihnitees ar kahdu leelwalsti.

Nespehjot kara gadijumâ pasargat no leelwalschku eebrukuma, armija tomehr prasa loti leelus lihdsekkus. Tekoschâ budscheta gadâ Kara ministrijai ir isgahjuschi 30 miljoni latu, waj 22 proz. no wisa walsts budscheta. Schogad stahwokkis ir wehl launaks, jo budschetâ ir paredsams ap 20 miljonu latu leels istrukums, turpretim, kara resoram atkal paredsêti 28 miljoni latu, tâ tad eetaupijums isdarits gauschi neezigs. Salihdsinot ar leelwalstim, muhsu armija ir loti masa, bet muhsu masai semei wina ir pahrak leela un dahrga. Krises un besdarba apstahkkos schahds stahwokkis ir nezeeschams. Pirmâ un galwenâ weeta, kur jataupa, ir kara resora neraschigee isdewumi.

Mehs tapehz prasam kara deenesta laiku tagadejo 12 mehneschu weetâ saihsinat uz 6 mehneschem, reisê ar to samasinot armijas leelumu uz pusi. Tahdâ gadijumâ tagadejo 15,000 jaunkareiwju weetâ deenestâ atrastos zaurmehrâ ap 7000 kareiwji. 6 mehneschu deenestu un armijas skaitliskâ sastahwa samasinaschanu uz pusi mehs uzskatam, kâ tuwoschanos un pahreju uz tautas milizi ju ar wehl ihsaku apmahzibas laiku un eesaukto kareiwju cedalischanu karaspehka dalâs pehz kareiwju dsihwes weetam. Tas buhtu neleels, lehts, ar ihsu deenestu saistits robeschpasardsibas spehks, weenigais, kas peemehrots Latwijas militaram eespehjam un finansieleem apstahkleem.

Mums kâ sozialisteem, kriht swarâ ari wehl daschi prinzipialas dabas motiwi. Mehs esam starptautiskâs un wispahrigâs atbrunoschanâs peekriteji. Eewedot 6 mehneschu deenestu un samasinot armiju uz pusi, buhtu isdarita muhsu apstahkkos loti radikala brunoto spehku samasinaschana. Masâ Latwija tahdâ gadijumâ rahditu labu preekschsihmi nispahrejâs atbrunoschanâs laukâ, kur taisni tagad eestahjees bihstams sastrehgums.

Bez tam kara spehks ar ihsu deenesta laiku, bet jo sewischki milizija, neatdala karawihrus no tautas un strahdneeku kareiwjus no sawas schkiras. Tah-

Nozion teatra darbineeka paschnahwiba

Rigâ, 20. febr. Naktî uz swehtdeenu sawâ dsihwokli, Teatra eelâ 7, dz. 1 paschnahwibas nolukâ eeschahwis sew lodi kruhtîs Nazionalâ Teatra butafors, 32 gadus wezais Jahnis Osols.

Sestdeenas wakarâ pehz israhdes Osols ar daschcem draugeem no Nazionalâ Teatra eegreesees kahdâ restoranâ, kur ilgaki pakawejees pee glahses alus. Mahjâs pahrnahzis kreetni weselu un bijis jau stipri eereibis. Wihnu ar pahrmetumeem sanehmusi sieewa un drihsi abu starpâ izzehlusees wahrdu pahrmaina. Osols eegahjis blakus istabâ, panehmis rewolweri un eeschahwis kruhtîs. Ahrsts konstatejis, ka dsihwiba naw apdraudeta.

Usbrukums policistam.

Wischku meestâ notikis kahds weztizibneeku wakars, kur kreetnâ skurbuli atradušees ari 3 brahli Balduschewitschi. Kad kahrtibneeks tos aizinajis eeturêt kahrtibu, Alfons B. israhwis rewolweri un uz policisku isschahwis. Lode gan aizgahjusi garâm. Wainigais apzeetinats.

Ugunsgrehks Auzê.

Auzê, Ganibu eelâ Nr. 9, izzehlees ugunsgrehks Martina Fillas drehbju apstrahdaschanas eestahdê. Sadequschas ap 220 olektes daschadas wadmalas. Saudejumi ap 8200 latu, apdroschinajums sedz tikai 1300 latu. Uguns izzehlusees no pahrkurinatas schahwetawas. („Str. Aw." spez.)

Pudeku pasuhtijums wa sts monopola wajadsibam.

(„Str Aw." spezialsinojumi.)

Rigâ, 20. februarî. Schodeen ministru kabinets notureja sehdi, kurâ zaurskatija lihgumu ar Bukau'a firmu par Leepajas zukura fabrikas buhwi. Daschadu apstahkku dehl, lihgumu wehl nodewa zaurskatit finansu ministrijai.

Atwehleja Daugawpilij 5000 latu un Rigas juhrmalai 3000 latu labeedriskeem darbeem. No teem pusi pabalstâ un pusi aizdewumam. Diwâm walsts widuskolam atwehleja summas plagalmu planeschanai un frantschu lizejam sehtas remontam, 13,000 latu atwehleja besdarbneetschu pabalsteem un to behrneem. Walsts monopola wajadsibam nolehma pasuhtit 100,000 gabalus pus litra un 200,000 gabalus ¼ litra pudeles.

Kas eerosinajis Kindsula apzeetinaschanu.

Jau sinojâm par Latg. Lauksi. b-bu saweenibas biroja waditaja J. Kundsula apzeetinaschanu. Tagad noskaidrojees, ka to eerosinajusi Saeimas laukstaimneezibas komisija. Pamats tam jau uspeldejis pagahjuschâ gadâ. Kâ sinams, Latgales laukstaimneezibas b-bas sanem walsts pabalstu maschinu eegahdei. Uz mineto summu ir noteikums, ka 25 proz. apmehrâ jaleek klaht paschâm organizijam. Bet naudas truhkuma dehl organizijas paaugstinajuschas saweem darbineekeem algas, un tee dalu atmaksajuschi atpakal. Rezisijâs usrahditi arweenu wekseli. Tagad nu noskaidrojees, ka ar wekseleem isdaritas daschadas machinazijas un sekojusi apzeetinaschana. Kindsuls eeweetots Daugawpils zeetumâ.

Dsirnawneku apspreede.

Schodeen preekschpusdeenâ pee zenu inspektora notika dsirnawneeku apspreede, kurâ noskaidrots, ka zenas ir pahrmehrigi sazeltas. Eewadita ismekleschana.

Politagentu rosiba Ogrê

Rigâ, 20. februarî. Wakar Ogrê bij nolikta muhsu partijas rajona konferenze. Pirms tam Ogrê eeradâs kahdi 10 politpahrwaldes agenti un isdarija kahdas 20 kratischanas. Apzeetinati muhsu partijas beedri: Arturs Martinsons, Wasilijs un Moisejs Lukaschewitschs un Akermans. Tos apwaino komunismâ.

Eewadita ismekleschana jaunâ wirseenâ.

Ismekleschana Jelgawas pasta somas nolaupischanâ wehl turpinas. Ar wiseem materialeem eepasinees dir. Einbergs. Apzeetinatais pastmeeks Gusts atswabinats un ismekleschana eewadita aluschi zitâ wirseenâ.

(„Str. Aw." spez.)

dus kareiwjus gruhtak ismantot reakzijas un faschisma noluhkos. Tagad, turpretim, pee 12 mehneschu deenesta un wehl jo wairak tapehz, ka Rigas u. z. pilsehtu strahdneekus rohda deenet Latgalê, bet galwas pilsehtâ sasuhta leetâ skaitâ politisli masapsinigus latgaleeschus, apstahkli ir strahdneeku kustibai daudz launaki.

No pilsonisko partiju un kara resora pahrstahwju puses weenmehr mehzina pretotees 6 mehneschu deenestam, aisrahdot, ka tik ihsâ laikâ newarot sagatawot kareiwjus. Schee eebildumi neatbilst pateesciem apstahkleem. Jaunkareiwju apmahziba jau tagad ilgst tikai 2 mehneschus, nometnes apmahziba 4 nedelas, schauschanas un taktisklâs mahzibas kursi 1 mehnesi, un sardschu deenestu iseet ari 1 mehnesi. Tâ tad pateesibâ jau tagad wisa faktiskâ kareiwju apmahziba ilgst tikai 5—6 mehneschus. Wisu pahrejo laiku pa leetakai dalai nosit masleetderigos atkahrtojumos un muhschigâs sardsês. Jaeewe,ro, ka ari tagad 6 mehneschos sagatawo ari wehl obligatoriskâ deenesta instruktorus. Turpretim, spezialistu peenahkumus wisâs dalâs, bet jo sewischki techniskâs weenibâs, ispildoa wirsdeenesta instruktori. Sala ari wehl, ka pee 6 mehneschu kara deenesta weenmehr daschus mehneschus buhschot pilnigi neapmahzita armija. Ari tas naw taisnîba. Pehz soz.-dem. projekta pee 6 mehneschu deenesta gadâ isdaritu trihs eesaukumus. Katrs eesaukums nahktu pehz 4 mehneschem un tahdâ kahrtâ weenmehr 2 mehneschus deenetu diwi eesaukumu kopâ. Wezkareiwjus arween atlaistu pehz tam, kad 2 mehneschos jaunee,jau buhtu pabeiguschi sawu jaunkareiwju apmahzibu. Tâ tad ari militaras dabas eebildumi pret muhsu projektu naw sewischki pamatoti.

6 mehneschu kara deenesta eeweschana un ar to saistitâ kareiwju slaita samasinaschana uz pusi dotu loti leelus eetaupijumus. Pirmkahrt, uz obligatoriskâ deenesta karawihru algam, pahrtiku, telpu nomu, eetehrpu, malku, seewem u. z. eetaupitu 4,177,000 latu. Tahdâ pee 6 mehneschu deenesta un uz pusi masaka apmahzamo kareiwju slaita war isformet 2 diwisijas, 6 kahjneeku un 2 artilerijas pulkus. Salarâ ar scho karaspehka daļu darbibas isdeigschanu buhtu likwidejami wisi, bez isnehkuma, scho daļu schtatos paredsetee amati. Tahdâ kahrtâ waretu likwidet 1,618 wirsneekus, wirsdeenesta instruktorus un zitas amatpersonas. Dala no scheem wirsneekeem ir tahdi, kas eenem generala un pulkwescha pakahpes. Peem., tiktu likwideti 2 diwisijas komandeeri, 2 div. schtaba preekschneeki, 2 diwisijas intendanti, 8 pulka komandeeri, 4 pulka komandeera palihgi u. t. t.

Tad 6 mehneschu kara deenesta projekts paredz samasinat uz pusi preekschneeku personala skaitu nelikwidejamâs karaspehka dalâs tanîs amatos, kuru peenahkumos eetilpst kareiwju apmahziba, jeb kuru darbs ir atkarigs teeschi no karawihru skaita, jeb weenibu daudzuma dalâs. Schahdâ zelâ waretu likwidet tahdus 1,892 wirsneekus, wirsdeenesta instruktorus u. z. schini sakaribâ eetilptu ari technisklâs diwisijas likwideschana, kur starp likwidejameem amateem paeetu 1 diwisijas komandeers, 1 tschtaba preekschneeks u. z. diwisijas schtaba personals.

Muhsu projekts prasa ari likwidet wisus tos amatus, kam meera laikâ pateesibâ naw nekahdu sewischku peenahkumu. Mums naw tik daudz lihdsekļu, lai gadeem ilgi atalgotu 81 personu tikai tapehz, ka kara laikâ winam paredseti peenahkumi! Schini skaitâ eetilpst 4 diwisiju intendanti, 3 pulku komandeera palihgi, 4 diwisijas sakaru preekschneeki, u. t. t.. Loti dahrgi maksajoschais jahtneeku pulks samasinams uz pusi, sakarâ ar ko buhtu likwidejami 107 wirsneeki un instruktori, kâ ari strihpojama 480 sirgu ustureschana. Jaatsihmê, ka uz scheem sirgeem ween waretu eetaupit 210,000 latu! Likwidejama buhtu neeceenam newajadsigâ schtaba rota, kas tagad teek ustureta kâ kahda „gwarde" daschu waldibas ehku apsardsibai, ko tik pat labi war isdarit ikweens kahjneeku pulks. Aiz lihdsigeem motiveem jalikwidê ari galweno artilerijas noliktavu (Rigâ) un artilerijas laboratorijas (Leepajâ) sardses rotas. Kopâ par schim 3 rotam waretu atbrihwot 59 wirsneekus un instruktorus. Wehl buhtu likwidejami wirsneeku un artilerijas wirsneeku kursi ar 25 wirsneekeem un instruktoreem, jo tee jau wairakus gadus faktiski nedarbojas. Ja kahdreiz pehz teem rastos wajadsiba, tad to peenahkumus war pilnigi weikt kara skolas mahzibas spehki. Flotê buhtu janoweeto ahrpus deenesta pa weenam kugim semuhdenu un minu diwisionos. Tahdâ kahrtâ waretu likwidet 84 wirsneekus un instruktorus.

Beidsot pilnigi buhtu likwidejama kara teesu pahrwalde. Meera laikâ wisas leetas nododamas parastam teesam, kâ tas jau daschâs ahrwalstîs, peem., Wahzijâ, ar labam seemem isdarits. Tahdâ kahrtâ waretu likwidet 64 wirsneekus u. z. amatpersonas. Pahrejâs pahrwaldês un armijas schtabâ schtati samasinami par 30 proz., sakarâ ar armijas skaitliskâ sastahwa samasinaschanu uz pusi. Kâ muhsu armijas galwa ir nesamehrigi leela un dahrga, par to gan neweenam naw schaubu, tikai daschadu apstahklu dehl kara ministri bihstas scheit iswest jau gadeem ilgi nobreeduscho samasinaschanu!

Peenemot sozialdemokratiskâs frakzijas likumprojektu, walsts waretu eetaupit kopskaitâ uz schkatu un weenibu samasinaschanu ap 8,400,000 latu. Kopâ ar eetaupijumu uz obligatoriskâ deenesta karawihreem pawisam kara resora isdewumi, muhsu projektu iswedot, samasinatos par 12,5 miljoneem latu, waj par 45 proz. Pee kam schî suma ir tihrais atlikums, jo nisi likwidazijas isdewumi ir atrehkinati nosi. Schee likwidazijas isdewumi sastahda weselus 2,700,000 latu. Bet tee pastahwetu tikai pirmâ gadâ pehz soz.-dem. projekta isweschanas. Ar ziteem wahrdeem sakot, pehz pirmâ gada beigam eetaupijums kara resora isdewumos peeaugtu pat lihds apm. 15 miljoneem latu.

Saeimas pilsoniskais wairaums noraidija muhsu likumprojekta nodoschanu kara leetu komisijai. Tas tahdâ kahrtâ pat newehlejâs sihkat eepasihtees ar to un pahrbaudit muhsu aprehkinus. Lihds ar to no jauna peerahdijâs, ka pilsoniskô partiju runas par taupibu un leetderibu ir skaidra leekuliba: par to, kur war eetaupit weselus 12 un pus miljonus, pilsoni nemaz negribeja pat runat! Sozialdemokratiskee strahdneeki ar schahdu stahwokli newar sameerinatees. Tapehz zihna par 6 mehneschu kara deenestu turpinama ar leelako neatlaidibu!

Br. Kalninsch.

Abi labi, war bahst weenâ maisâ.

Koalizijas laudis sawâ starpâ.

Kâ sinams, Skujeneeks sawas waldischanas pehdejâs deenâs wehl zentâs noweetot sawus laudis pee walsts siles, eeweetojot tos treknos walsts amatos. Tâ saimneezibas wizedirektora amatâ Skujeneeks eezehlis sawas partijas zilweku un agitatoru K. Benzi. Wehl schur tur masakos amatos, kur ween spehja, sabahsa sawus radus un draugus.

Par to nu waren noskaitusês bija Blodneeka partija un sawâ awisitê nehmâs Skujeneeku tâ swehtit, ka sunim, schkeet, no wina rokas wairs negribeses maisi nemt. Wakardeenas koalizijas draugu Blodneeka awise nosauza pawisam neeedomajamos wahrdos. Bet Skujeneeks nebuhtu Skujeneeks un preeksch kam tad winam buhtu sawa awisite, ja winsch uz to neatbildetu. Un atbild winsch ne masak trekni. To war spreest kaut no wirsraksta: „Parasitu partija pee walsts kases".

Un sihmejâs tas, protams, ne uz weenu zitu, kâ uz koalizijas wakardeenas drauga un schodeenas waldibas sastahditaja Blodneeka partiju.

Rakstâ wisai swinigâ formâ Skujeneeks pasino:

„Lai nu kas, bet ka Blodneeka partija pahrmet ziteem, „krustdehlu buhschanu", tad tas skan wairak kâ famosi! Katrs, kas daudzmaz pasihst schâs partijas praksi, sinâs, ka taisni wina ir ta, kura wiswairak, kâ neweena zita partija zenschas sawus zilwekus, beeschi ween pilnigi nederigus sinamam darbam, eedabut walsts deenestâ. Wehl nesen ar waras makti ta gribeja eedabut Semes bankas padomê sawu zilweku, draudedami pretejâ gadijumâ waj ar waldibas krisi. Ne wisai senâ pagahtnê schâs partijas ministrs eezehla sawu tuwu radineeku par eekschleetu ministrijas preses nodaļas waditaju. Un tikai tad, kad leeta kluwa pawisam skandalosa, scho kombinaziju likwideja, atstahjot radineeku tomehr turpat, tikai padodot zitai preekschneezibai. Kad sastahdijâs Skujeneeka nazionalâ waldiba, tad Blodneeka grupa taisija opoziziju, kad Skujeneeks atsazijâs apmeerinat schâs partijas leelo apetiti pehz weetam walsts deenestâ. Waretu desmiteem un desmiteem saltu peewest, kas raksturo scho partiju, kâ „wisschiwerigako" un usbahdigako sawos zenteenos padarit walsts kasi par sawu eenahkumu awotu".

Un tahlak:

„Spilgts gadijums ar polizijas ahrsta eezelschanu. Par tahdu eezelts samehrâ loti jaunu ahrsts, ar newismaz leelu praksi, wahrdâ Strautinsch. Lai gan uz mizuschâ Schiglewiza eenemto wakanto weetu ir bijuschi ziti kandidati — ahrsti ar daudz, daudz leelakeem nopelneem un stahžu medizinas laukâ, netâ Strautinsch, tomehr eekschleetu ministrs eezehlis Strautinu. Tas tâ, lai gan schai eezelschanai pretim ir ari weselibas departaments.

Isskaidrojumu schai nejêdzigai krustdehlu buhschanai sneedz tas pats, jau minetais Blodneeka awises numurs. Israhdas, ka tee ahrsti, kureem leelaka prasse un, tâ tad, ari leelakas teesibas uz polizijas ahrsta wakanto weetu, naw bijuschi Blodneeka partijas zilweki, bet Strautinam, luhk, ir bijusi kabatâ Blodneeka jaunsaimneeku partijas beedru karte un schis pats Dr. Strautinsch ir ari „Latwijas" redakzijas lozeklis!"

Mums schkeet, ka tahdaki paskaidrojumi te ir leeki. Slehdseens no ta ir tikai weens: abi labi — bahst tik maisâ. Krustdehlu buhschanâ kâ Skujeneeka tâ Blodneeka, nerunajot jau nemaz par Breiksha partiju, ir nepahrspehjamas. Welti winas neesna otrai zenschâs peerakstit schinî wirseenâ izsilušos nopelnus. Ta ir leeka augstsirdiba!

No winu darbeem buhs jums pasiht tos kristigos leekulus

Katastrofas upuri — strahdneeku — grib apbedit kâ suni.

Kandawas pagastâ Kahrklina twaika katla eksplosijâ starp ziteem nogalinaja ari strahdneeku Schwihguli no Rigas. Tâ kâ Sch. peederigo dsihwes weetu nebija eespehjams ahtrumâ usziinat, tad polizija usdewa Kandawas pagasta paschwaldibai Sch. apbedit. Kandawas eedsihwotaji, kuri redseja, ar kahdu leelu trolsni pissoni apbedija Odrinu, kursch sastahweja pilsoniskâ organisazijâ — slautos par beedri, domaja, ka tik pat lepni pagasta walde apbedis ari strahdneeku Schwihguli. Peektdeen, 27. janwari, kad bija nolikta apbedischana, ihsi pirms lihka aisweschanas uz kapeem, eeradâs Kandawâ no Rigas Sch. seewa ar meitinu un tuhlin steidzâs uz morgu skatit sawu tragiskâ nahwê miruscho dsihwes beedri un tehwu. Nozelot sahrka wahku, atklahjâs schausmigs skats; lihlis sahrtâ bija eemests uz sahzu skaidam, pilnigi kails, tikai drukku pahrklahts ar netihru lupatu. No behdam sagraustâ un pahrsteigtâ seewa par tik nezihwezigu apeschanos ar winas wihra lihki, greesâs pee polizijas, lai tanepeekauj pagasta waldei apglabat kailu lihki, aisrahdot, ka winas nedrihkst esot bijuschas dsiwas kahrtas labu drehbju. Tanî paschâ laikâ dsiwas Kandawas eedsihwotajas steigschus dewâs uz Kandawas pilschas waldi lugt pilsehtas galwu, lai Schwihguli apgehrbj uz pilsehtas rehkina. Pilsehtas galwa tomehr bija spests lukdsejas noraidit, aisrahdot, ka pilsehtas walde newar eejauktees zitas paschwaldibas eekschejâs leetâs, glabat Schwihguli kailu waj apgehrbtu — ta ir Kandawas pagasta waldes darischana. Pa to laiku, ar leelâm puhlem, bija isdewees sadabuht Sch. drehbes, kuras bijuschas eeturetas no Kandawas pag. Ansinu mahju saimneeka par paradu, ko Schwihgulis itkâ esot eetaisijis strahdadams pee gatera. Pagasta walde, kura sastahv pa leelakai daļai no loti „tizigeem un kristigeem" semsaweeschu dzschwihreem un tureem par Schwihgula peenahzigu apbedischanu bija jaruhpejas, droschi ween buhs lehmusi lihki ar drehbem pahrat „neapgruhtinat", bet apbedit kailu. Scho pagasta waldes nodomu issauza no Rigas eeradusees Sch. seewa un pagasta tehweem pateizibas weetâ bija japeedsihwo nepatikschanas.

Pehz wisa ta nesmukâ tratschu lihki laut kâ apgehrba, uz kapeem aisweda un sahku eelaida kapâ mahzitaja „swehteem", bet leeksligeem wahrdeem aisrunot, kaps aisbehrts un bijuschais zilweks — strahdneeks no dsihwajo sarakstteem uz wiseem laikeem isdzehsts. Pee schi tragiskâ nahwê miruschâ strahdneeka kapa Kandawas strahdneeki mahzijâs pasiht muhsu „swehtos" leekulus un schehlsirdigos samareeschus, kuri gribeja eemest bedrê kailu strahdneeka lihki, kâ kahdu zelmalâ nosprahgushu suni.

„T. W."

Sweedrija taupîs uz kara resora rehkina.

Sweedrijas parlaments apspreedis waldibas preekschlikumu atlikt uz isgaku laiku jaunkareiwju eesaukschanu armijâ, kas pehz waldibas domam dotu ap 10 miljonu kronu eetaupijuma. Parlaments waldibas projektu pa dalai grosijis, kadehl eetaupijums buhs pus otra miljona kronu masaks.

Zihna ar komunisteem uz robeschas.

Nakti no peektdeenas uz sestdeenu wairaki kreewu komunisti ar sawu somu domu beedru palihdsibu mehginaja Kiviniebbas tuwumâ pahreet pahr robeschu Somijas dalâ. Winus tomehr pahrsteidza sonu robeschsargi, pee kam iszehlâs apschaudischanâs. Diweem kreewu komunisteem isdewâs atgreestees atpakal Kreewijas teritorijâ, bet pahrejeem isdewâs aisbehgt un noslehptees meschâ Somijas pusê un lihds pat swehtdeenas wakaram, neraugotees uz energisku melleschanu, nini wehl nebija atrasti. Aresteti diwi somi, kuri ar kamanam bija isbraukuschi kreewu komunisteem preti.

Ar likumu samasina kokwilnas raschu.

Saweenoto Walstu senats peenehmis likumprojektu par kokwilnas raschas samasinaschanu 1933. gadâ. Likumprojekts tagad nahks tautas weetneeku nama apspreeschanâ.

Polija paplaschinas sawu eksportu uz SPRS.

Maskawâ 17. februari parakstîts nolihgums par „Sowpoltorga" operaziju pagarinaschanu uz diweem gadeem. Sakarâ ar to tuwakâ nahkotnê Warschawâ sanahks polu — kreewu konferenze, kurâ spreedis par „Sowpoltorga" darbibas reorganisaziju, lai pawairotu polu metalurgijas un manufakturas pretschu eksportu uz Padomju Kreewiju.

Eekschseme.

Eerobeschos zukurbeeschu audzeschanas platibu.

Augstâs zukurbeeschu zenas pagahjuschâ gadâ radija ihsu zukurbeeschu audzeschanas drudzi. Finansu ministrija ir aprehkinajusi, ka zukurbeeschu sehjumu platiba schogad nedrihkst pahrsneegt 12,000 ha un lai tos weenmehrigi sadalitu pa zukurfabriku rajoneem, nepeezeeschams isstrahdat raschanas planu.

Noteikumus un zukurfabrikas planu galigi isstrahdaschot jaunâ waldiba. Weenigi ja eeilgtu jaunâs waldibas sastahdischana, tikai tad jautajumu islemtu M. Skujeneeka kabinets.

Zukura krahjumi jau sahk dilt.

Finansu ministrijas zukura krahjumi patlaban sasneegušchi augstako pakahpi — 16,000 tonnas, kas sedz Latwijas 5 mehneschu patehrinu. Schî daudzuma wehrtiba sneedzas gandrihz 10 miljonos latu. Zukura krahjumu peeaugums tagad jau apstahjies, jo darbus isseigusi Jelgawas zukurfabrika. Krustpils fabrika deenâ dod 70 tonnas zukura, turpretim, potehrinsch deenâ lihdsinâs 100 tonnam, tâ ka sakisti jau krahjumi sahk masinatees.

Walsts kugi brihwgulâ.

Rigâ ar balastu eeradusees walsts kugu pahrwaldes twaikonis „Abawa", lai dotos brihwgulâ blakus otram walsts kugu pahrwaldes twaikonim „Daugawa". Treschais pahrwaldes twaikonis atrodas brihwgulâ Leepajas ostâ wairak kâ gadu. Patlaban tâ tad wehl atrodas brauzeenos trihs atlikuschee pahrwaldes twaikoni „Gauja", „Wenta" un „Bahrta".

Ledus masas Irbes juhras schaurumâ.

Ledlauscha „Kr. Waldemars" kapteinis F. Weideners pa radio sino, ka Kurzemes peekrastê ap Kolkas ragu, Roju, Dwihsceem un Irbes juhras schaurumâ peedsihtas leelas ledus masas. Jik tahlu no ledlauscha atlaujot skats, wisur redzams tikai ledus. Ledlausis sagaida pee Kolkas wairakus no Rigas un uz Rigu ejoschus twaikonus.

Pahrmainas lauku polizijâ.

Eekschlcetu ministris pahrzehlis deenesta labâ ar 1. aprili Walmeeras aprinka polizijas 2. eez. (Limbaschos) preekschneeku Maksi Deigeli un Rigas aprinka pol. 2. eez. (Siguldâ) preekschneeku Jahni Gailiti, weenu otra weetâ.

Tâ, schâ tâ „peelipuschi" dolari tlohst.

Rigas prese no informetas puses sino: israhdas, ka jau pag. nedelâ paredsetâ lihguma parakstischana ar Butau'u nowilzinajusees un jautajums eet atpakal uz ministru kabinetu tapehz, ka lihguma suma „mihklainâ kahrtâ" peeaugusi no apm. 410.000 uz 440.000 dolareem. Lai ar to schî suma isaugusi par augstako, kahdas ween sazensibâ minetas. Pee pirmâs „lehtakâs" sumas nahkuschi klaht daschadi peerehkini un winu kopsuma sasneegusi 30.000 dolaru!

M. Kurzemneeks.

Swehru dahrsa.

80) **Romans.**

Neweens nedomaja, ka buhtu ari wehl zitas dsihwes buhtnes ar lihdzigam teesibam uz dsihwi.

Scho laiku un schos notikumus eetilpinaja weenâ wahrdâ — bezdarbs. Un sem wina smaka simti, tuhstoschi, weselas pilsehtas eelas un weseli eezirkni. Ar katru deenu pawairojâs to skaits, kuri wicinaja darba apgahdes peesmakuscho telpu durwis.

Paschaudseja tabaka, lakstu kauli, pareizam daschadi atkritumi, sweedrotee uswalki, nedzelam nemainita wela, sweedroti kahjauti, trans, deguts, dilonsimu krukschu iselpojumi — wis tas beesinaja gaisu, kurâ schee laudis pawadija wairakas stundas, lai pazeeizi gaisu uz darbu waj neezigo pabalstu. Tee bij zilweli, kuru azîs gaiseja ismisums un if skrandam ahrâ rehgojâs nerihra apakschwela waj kaila meesa.

Tikpat kaila parahdijâs weselu eezirkņu zilweku ismisuma pilnâ dsihve. Astes pee sabeedriskâm wirtuwem kluwa garas, jo garas. Laudis nihka leetû un salâ.

Un nebij ilgi jagaida uz mirkli, kad ari Petera mahte eestahja scho lauschu astê. Lauki to wairs nenehma preti. Turigâ semneeziba importeja jaunas un spehzigas leetuweetes. Puischu weetas aizpildija latgalu jaunatne, kura atlihdzibas prasibâs bij nesalihdsinami mehrenaka. Un tee bij werdzîskaki.

Deenu no deenas Peteris soloja uz darba birschu. Nostahweja, ussuhza tur waldoscho naidu, galwâ eeguhla nemeera doma un neweenam newajadsigs, pehzpusdeenâ aissoloja mahjâs.

Redseja, ka ari mahte palika klusaka un beeschi pahrzilaja daschadas leetas, ko senak nemehdsa darit. Tad, kahdu rihtu wina aisgahja ar saini.

Lombards bij pehdejais glahbinsch.

Kad istabâ waldija klusums un katrs domaja sawu domu, Peteris atmineja Latgali, Warju un sawu dehlu.

Bet tas tatschu nekâ nedewa. Buhtu wisu isdarijis, kâ solija tanîs Wasaras swehtkos, tad buhtu zitadi. Bet aisbrauza, nerahdijâs un nu pat neatbildeja wairs uz wehstulem. Un tad, kad domaja to darit, tad ihsteniba pawehra dsihwes teeschamibas lappusi un winam nebij pat naudas, lai atlautos nopirkt marku wehstulei.

Peteris juta, ka dsihwes slogs ir pahrmehrigi smags.

Reiz ejot pahri tiltam redseja, ka kahds eelehza ostâ. Jauneklis, nedaudz gadu tikai dsihwojis un, luhk, jau sagrahbis ismisums! Sajkrehja laudis un mehginaja paschnahweeku glahbt.

Peteris stahweja pee margam un nepakustinaja ne pirksta. Pat doma neradâs galwâ, ka jaglahbj zilweks. Bet to gan domaja, ka tahda rihziba daudzeem ir pehdejâ izeja, ja negrib padarit kautko leelaku, wehrtigaku, paleekoschaku.

Un no schi brischa Peteris sahka beeschi domat par to leelo un paleekoscho, ko waretu atstaht schee ismisumâ eestiguschee zilweki. Tirgus laukums tam katru deenu atgahdinaja, ka ir wehl laudis, kuri prasija pehz uswedumeem. Weikalu wittinu keedzoschee modes jaunumi runaja gaischu walodu, ka weena lauschu dala par to nopeetni domaja, kahds ir pehdejais modes kleedseens. Gastronomu garschas apmeerinaja delikatesu weikalu bagatigâ iswehle un ehstgribu wairoja dsches un daschadu sugu alkohols.

Un tad winsch scho tehlojamo eespehjamibu salihdsinaja ar ihstenibu. Ruhgti pasmaidija un sawilktâs duhres noslehpa keschâ. Winsch tatschu soloja pa pilsehtas eezirkni, kur preti diwesa pee iziba pahrtiziba. Kâ lai solo ar sakneebtâm duhrem, kâ frantschu tschempjona a lozeklis. Neehsti!

Bet kad rokas eebahza keschâ, eedomajâs, ka wajadsês tatschu reiz wilkt ahrâ. Waj nebuhtu laiks, eekams ismisums un bads muskulus nebij pahrwehrtis lupatâs?

Kahdu wakaru tas satika wezu rotas beedri. Pazîzis wirsdeenestâ, taisijis karjeru un atbrauzis atwalinajumâ. Aizinaja uz wakarinam un pee reises, ja buhs omuligi — — — eekritis ari grehkâ. Waj tas kas lauztu, pamihlet meiteni un dot tai eespehju nopelnit latu, waj wairak.

„Bumbâ" bij apgaismoti logi un greezna wijole isspweeda sawas skaņas pat uz eelas. Gahja augschâ. Kahpnu galâ tumsch koridors un tumsâ saskatams kahds stahwos.

Peteris pawehra durwis un uzlaida gaismas staru. Kahda seewete pahrgehrba kahjas. Iz wezâm koka tupelem wina eekahpa lehtâs lastiņa kurpês un tupeles pabahza sem kahpnem.

Ahrâ lija.

Abi eegahja busetes telpâ. Pehz brischa eenahza ari seewete.

Naktstaurinsch! — Sauli is peegruhda Peterim un skats jau wehrteja un salihdsinaja.

(Turpmak wehl.)

Nogrupejas atkal diwi naidigi bloki.

Wahzija - Italija - Ungarija un Masà antante.

Trihs Widus-Eiropas walsts — Tschekoslowakija, Rumanija un Deenwidslawija nupat apweenojuschàs zeeschà politiskà blokà, Masà antantê, un weenojuschàs par kopigu un saskanotu taktiku.

Masà antante, aptwerot leelu geografisku platibu un 40 miljonus eedsihwotaju Widuseiropà, kuwusi par deesgan eewehrojamu spehku Eiropas walstu atteezibu weidoschanà.

Schi apweeniba radàs pretstatà Italijas, Wahzijas un Ungarijas sawstarpejai tuwinaschanai. Italijai jau sen wisai asas atteezibas ar Franziju, un neraugotees uf wiseem mehzinajumeem asumus nolihdsinat, abas schis walsts ir un paleek nesameerinami konkurenti. Wahzijà tagad pee waras Hitlera nazionalsozialisti, kuru ahrpolitikà Franzija sigurè kà galwenais eenaidneeks. Pilnigà atkaribà no Italijas nonahkusi Ungarija, kuru Musolini isleeto sawas politikas taisischanai Eiropas Deenwidaustrumos un Balkanos. Un tà schis trihs diktatoristi pahrwalditàs walsts sahk sleegtees arween zeeschakà saweenibà, kuras spize wehrsta pret Franziju un tàs eespaidu Eiropas politikà.

No schìs Wahzijas-Italijas-Ungarijas saweenibas juhtas apdraudetas netikai Franzija, bet ari Masàs antantes walstis, kas faktiski ir Franzijas sabeedrotee.

Wezs naids pastahw starp Tschekoslowaliju un Wahziju. Tschekoslowakijas nazionalsozialistu plani par sinamu semes gabalu peewienoschanu Wahzijai tikai pawairo Tschekoslowakijas neustizibu Wahzijai. Italija, sawukàrt, israhda nepahrprotami agresiwus noluhkus pret Deenwidslawiju, un naw wairs nekahds noslehpums, ka italu faschisti pat ar eerotschu juhtijumeem atbalsta separatistu teesmes Deenwidslawijà.

Wahziju un Ungariju bes tam wehl weeno zenteeni atjaunot sawas wezàs pirmskara robeschas.

Par Italijas intrigam loezina nesen Austrijà atklahtà eerotschu kontrabanda no Italijas uf Ungariju, kas radijusi tik leelu ustraukumu Franzijà un winas sabeedrotos. Schi eerotschu kontrabandas asera bes wisa zita rakturo Italijas nepahrtrauktos zenteenus dabut sawà eespaidà ari Austriju. Un tà kà Austrijas tagadejà waldibà sèd ari faschisti, kuri sawas simpatijas pret Musolini Italiju un Hitleru Wahziju israhda pilnigi atklàti, tad ari no Austrijas waldibas puses wehrojama stipra orienteschanàs uf saweenibu ar Wahziju, Italiju un Ungariju.

Tee, kas juhtas no schìs saweenibas apdraudeti, tagad saslehdsàs zeeschak kopà, un tà radàs Masà antante, kurai aiz muguras stahw leelwalsts Franzija.

Aina pamasam sahk atgahdinat 1914. gadu, kad Eiropas walstis bija nogrupejuschàs spehzigos naidigos blokos.

Terors.

Hitlera waldibas warmahzibas peenemàs.

Katru deenu no Wahzijas peenahk sinas par jaunàm konfiskazijam, prèses un sapulèschu aisleegumeem un naz.-soz. treezeneeku teroristiskeem akteem.

Soz.-dem. partijas zentralorgans „Vorwärts" apturets uf wairakàm deenam jau pa otram lahgam. Apkihlata wesela rinda prowinzes laikrakstu, starp teem ari zentra partijas un naz.-soz. opozizijas organi.

Un par ko? Par sawu partiju ussaukumu publizeschanu, par asakeem isteizeeneem pret Hitlera waldibu. Pagahjuschà nedelà lasijam laikrakstos, ka naz.-soz. treezeneeki eelauzuschees kahdà mahkslas skolà, „apzertinajuschi" trihs profesorus, peekahwuschi audekluus un isstahruschi uf ehkas sawu karogu. Wainigee pehz tam aisbehguschi. Un kà wini ari neaisbehgtu, ja polizijai ir dots mahjeens no augschas isturetees pret naz.-sozialisteem saudsigi. Tas pehdejeem, protams, peedod spahrnus un winu huliganiskee darbi peenem negedomajamus apmehrus.

Kelnê, Koblenzà un Trierà naz.-sozialistiskee polizijas komisari aisleeguschi ne tikai wisus soz.-dem laikrakstus, bet arì sapulzes. Tahdà kahrtà soz.-dem. wehleschanu zihna teek pilnigi paralisèta.

Sestdeen Berlinê notika beedribas „Brihwais Wahrds" kongrès. Kad referents Dr. Heine, runajot par mahkslu un brihwibu, peemineja, ka ugunskrusts (naz.-soz. emblema) ir nahzis leetoschanà pehz tam, kad tas atrasts daudzus gadu simtenus atpakal kahdàs schihdu kapenês, polizijas komisars winam nehmis wahrdu un kongrès slehgts. Isfaukthà polizijas nodala kongresa dalibneekus isklihdinaja.

Swehtdeen wairakàs weetàs notikuschi atkal treezeeneeku usbrukumi politiskeem pretineekeem. Kahdà wehleschanu sapulzê, Dresdenê, Wahzijas tagadejais eekschleetu ministrs Frics peedraudejis pretineekeem un winu presei, ka naz.-soz. partijas un wadona aisstahrschana tiks sodita bes schehlastibas. Ar dumpigàm federalwalstim, kuras zeschot eebildumus pret zentralàs waldibas rihzibu, waldiba daudz nerehkinaschotees. Tàm Frics peedraudeja to paschu, kas jau ir isdarits Prusijà — winas padzìtschot un to weetà eezels walsts komisarus.

Bes Berlines, ari weselà rindà zitàs eewehrojamàs pilsètàs ir atzelti lihdschinejee polizijas preekschneeki un winu weetà eezelti naz.-sozialisti. Augstakee walsts eeredni teek padzìti desmiteem un simteem. Wiss walsts aparats teek sturmets un pahrpildits ar naz.-soz. Protams, ka tee iswed sawu isrehkinaschanàs politiku tahlak ar semakeem eeredneem. Wisa Wahzijas sabeedriskà un politiskà dsihwe kreisà sektorà atrodàs sem nepahrtraukta terora. Pat zentra wehleschanu agitazija teek traucèta. Tanì pat laikà naz.-soz. sawas wehleschanu sapulzes peeslehdz wiseem Wahzijas radio raiditajeem.

Pee tahdeem apstahkleem naw ko runat par sakwersmes garantetàs domu, wahrda un sirdsapsinas brihwibas. Wiss tas tagad teek mihdits sem Hitlera melnà sahbaka papescha.

Un tas, schkeet, ir tikai sahkums. Hitleram ir padomà wehl wesela rinda zitu schnaugu. Tuwejàs wehleschanas rahdis, kà uf to reagès plaschakas tautas masas.

Kahdus sokus spehrs Tautu Saweeniba?

Waj U. S. A. ar SPRS rejanstees?

Pehz Tautu Saweenibas „19 wihru komitejas" sinojuma publizeschanas ar katru stundu palcek akutaks jautajums, waj Japana teescham isstahsees no Tautu Saweenibas? Pehz pehdejàm sinam no Schenewas japanu delegazija paschlaik steidsigi isstrahdà deklarazìju, ar ko Japanas galwenais delegats Matsuoka nahks klajà Tautu Saweenibas pilnsapulzê otrdeen waj peektdeen. Deklarazija paskaidros Japanas weedokli atteezibà uf Mandschurijas walsti un „19 wihru komitejas" sinojumu. Pehz deklarazijas nolasischanas Matsuoka, domajams, atstahs pilnsapulzi. Bet informetàs Schenewas aprindàs pagaidam wehl nepeekrisch warbuhtibu, ka Japana tuhlit uf weetas pasinos sawu isstahschanos no Tautu Saweenibas. Pehdejàs statuti paredz, ka no Tautu Saweenibas kahda walsts var isstahtees tikai ar diwgadigu usteikschanas terminu. Tadehl ari, ja Japana aiseetu no Tautu Saweenibas, wina wehl divus gadus skaititos par tàs lozekli un buhtu padota Tautu Saweenibas statuteem un tàs lehmumeem.

Anglu wadoschee laikraksti apsihmè „19 wihru komitejas" sinojumu par mehrenu, prahtigu dokumentu. „Times" raksta: „Tautu Saweeniba pilnigi pareizi ispratusi sawu usdewumu buht par starpneeku. Tautu Saweenibas pilnsapulzei neatlikè nekas zits, kà ween sinojumu peenemt un ari no sawas puses eteikt japanu — kineeschu konfliktu nokahrtot pehz sinojumà peemineteem prinzipeem".

„Times" tahlak nodod schahdu loti sihmigu spreedumu: „Buhtu no wislielakà swara, lai wisas Tahlo Austrumu leetàs eeinteresetàs walstis atturetos no separateem soleem un saskanotu sawu politiku sihmejotees uf jaunàs Mandschurijas walsts neatsihschanu. Ar to naw teikts, ka wisàm eeinteresetàm walstìm buhtu jasaslano sawa Tahlo Austrumu politika uf muhschigeem laikeem, bet buhtu loti eeteicams, ka schis walstis, nemot Tautu Saweenibas sinojumu sew par isejas punktu, peekoptu weenadu politiku un groztu to tikai ar wispahreju peekrischanu".

„Manchester Guardian" raksta: „Ja Japana noraidìs Tautu Saweenibas peedahwato starpneezibu,

Tautu Saweenibai kopà ar Saweenotàm Walstìm un Padomju saweenibu nahksies apspreest, kà di soli buhtu spèkami, lai Japana muhschigi nepaliktu pee sawa weedokla."

Tà sauzamà „Littona komisijas sinojuma" autors, lords Littons usstahjàs Mantschestrà ar sihmigu runu par lineeschu — japanu konfliktu. „Ja weena no strihdus pusem noraiditu Tautu Saweenibas starpneezibas peedahwajumu un rihkotos pretej T. S. statuteem, tad tomehr nebuhtu pareizi, ja pahrejàs Tautu Saweenibas walstis kertos pee waras lihdsekleem wainigàs walsts pahrmahzischanai. Waras lihdsekli nodaris launu weenizi newainigeem, meermihligeem eedsihwotajeem: paschu wainigo waldibu tee neskahrs. Bet ir wairaki ziti represìjas weidi, kas buhtu peeleetojami: peemehram, waretu aisleegt peegahdat eerotschus wainigai walstij, waretu leegt tai finansielu palihdsibu, waretu ari atsaukt no tàs wisus ahrwalstu diplomatiskos pahrstahwjus".

Kahdà masu sapulzê Nanlinà ar runu usstahjies Kinas ministru presidenta weetas ispildìtajs Sungs. Winsch sawà runà starp zitu uswehra: „Zentralàs waldibas wahrdà

es jums dodu sawu goda wahrdu, ka mehs neaidosim nekàds scemgreetumu prowinzes un nekad neatteikssimees no Dschecholas.

Eenaidneeks war sagrahbt sawàs rokàs pat Nankinu, bet nebuhs neweena zilweka, kas parakstitu padoschanàs notikumus. Tautu Saweeniba naw muhsu zerìbas peewihlusi: 19 wihru komiteja ir atsinusi, ka muhsu leeta, kas ir kluwusi par wisas pasaules leetu, ir taisna. Es newaru tizet, ka kahda tauta waretu nerehkinatees ar wisas pasaules pamodu schos sirdsapsinu. Mehs esam pahrleezinati, ka uswara beigàs paliks muhsu pusê". Sawu runu Sungs nobeidza schahdeem wahrdeem: „Jums wajaga tagad nokrahsot Dschecholas karti sawàm asinim, lai peerahditu wisai pasaulei, ka Dschecholas, tàpatkà trihs austrumprowinzes, ir Kinas walsts neatdalama sastahwdaļa".

Sapulzê bij klaht ari marschals Tschangsueljangs, Kirinas prowinzes bijuschais gubernators Tschangschàngs, kà ari wairakas wadoschas ziwil- un militarpersonas no wisàm Dschecholas malam, kas bija eeraduschàs Nankinà, lai isstrahdatu pretoschanàs planu draudoscham japanu eebrukumam Dschecholà.

Kreewijà krist produkzijas prozents.

Laikraksti sino no Maskawas, ka pehz ofizialeem dateem akmenogli un naftas produkzijas Padomju Saweenibà februari pirmajàs 10 deenàs usrahda skaitlus, kas stipri semali par nospraustà plana normu. Neraugotees uf waldibas organu puhlem pawairot darba raschigumu, Donas ogļu basina produkzija kritusi par 8 proz. sem normas, bet Baku naftas rascha pat par 14 proz. sem normas. Janwari istrukums bija apmehram uf pusi masaks.

Saimneezìskai atspirgschanai janorisinas strauja tempà.

Frantschu senatà, kas paschlaik apspreesch finansu likumprojektu, usstahjàs ar runu ministru presidents Daladjè. Winsch, starp zitu, teiza: „Nesen tirgotaji slehdsa sawus weikalus, lai protestetu pret nodokleem; tagad agitè walsts darbineeki. Bet waldiba gan negrib isschkirt finansu politikas jautajumus sem draudeem. Mums schì manifestazija naw wajadsiga, jo ari bes tàm atsihstam sawu peenahkumu ruhpetees par wisàm tautas schkiràm. Sawus lehmumus mehs peenemsim taì suwerenitatê, kàhdu nazija mums dewusi. Waldiba aizina eeredzus buht saprahtigeem. Ta apnehmusès usturèt walsti republikanisku meeru."

Peegreschotees ehrejai politikai Daladjè isteizàs: „Pasaules krisi newar pahrspeht bes wisu tautu sadarbibas. Franzija eewadzja schahdu politisko sameerinaschanos, pee kam ta atstahja pee malas katras walsts eekschejo politiku. Franzija zer uf lojalu atbalstu no Anglijas puses, kas lihdz schim mums to nekad naw leegusi. Kà walsts, kas noteikti grib meeru, mehs tomehr nepadosimees neweenas nazijas nospeeschanas. mehzinajumeem. Mehs peeweenosim paktam par waras lihdsekliu neleetoschanu starptautiskos konfliktos ar noteikumu, kà to paschu dara wisas walstis, un dod sawu peekrischanu par brunoto spehku samazinaschanu un kontroli, ja schis solis skar neween regularàs armijas, bet ari militaràs organizazijas. Saimneezìskà atspirgschana norisinasees ahtrà tempà, ja wisas tautas apsinasees sawu solidaritati kopigàs breesmàs."

Franzijas walsts darbineeki protestè pret algu samazinaschanu.

Walsts darbineeku proteststreiks pret algu pazemìnaschanu nenoteek wisàs eestahdès weenà laikà. Telefona un telegrafa darbineeki pahrtrauza darbus uf weenu stundu 12 deenà, kad satiksme ir wissdsihwakà. Autobusi un eelu dzelszeļa wagoni apstahjàs ap plkst. 11 uf 10 minutem. Dzelszeļatiksmi nepahrtrauks. Uhdenwads, gases stazija un elektriskà spehkstazija pahrtrauza darbus no plkst. 10—11. Skolotaji wakar pehzpusdeenà sahka mahzìbas ar pusstundas nowehlojumu. Pahrtraukuma laikà walsts darbineeki sastahdija protesta rakstus waldibai.

Amerikanu flotes manewri jau isbeigusàs.

„Daily Telegraph" sino no Sanfranzisko, ka leelee amerikanu flotes manewri Klusà okeanà swehtdeen beigusàs.

Brasilijas latweeschi — weeglprahtibas upuri.

(Latwju juhrneeka A. Beklera peedsihwojumi).

Schkehrsojot ar pretschu kugeem pasaules juhras, wairakas reises nokluvu ari Brasilijas galwaspilsehtà — Rio de Schaneiro. Turpu wedam galwenàm kahrtam daschadas maschinas, sewischki automobilus un to daļas, jo Rio de Schaneiro ir moderna pilsehta ar daudz bagatneekeem.

Tikai daschus kilometrus aiz pilsehtas, sahkas jau kafijas plantazijas.

Kafejas plantazijas aisnem milzigu semes platibu, kuràs strahdà leeli strahdneeku bari. Pehdejos gados strahdneeku algas ahrkahrtigi nosistas, kaut gan pahrtikas produktu zenas turas augstu.

Pupinas nonem, kamehr tàs wehl baltas, pehz kam isber saulè schahwet bruhnas. Tikai tad tàs derigas eksportam.

Tilpat bruhna, kà saschahwetàs kafejas pupinas, ir ari strahdneeku ahdas krahsa. Saules eespaids. Baltàs rahsas peederigee tà nodeguschi saulè, ka tee drihsak atgahdina tumschàs rahsas pahrstahwjus. Baltos beeschi ween no pehdejeem newar atschkirt.

Tapehz biju loti pahrsteigts, kad gluschi nejauschi sastapu kahdu latweeti, kas lihdsàs negereem strahdaja kafejas laukos.

Brasilijà eezeloja daschos apmehros Latwijas baptisti. Leelakà daļa no teem behga, lai isswairitos no „sarkanà puhka" breesmam un pasaules gala. Jaunajà tehwijà sahkumà darba bijis. Daudzi latweeschi ari eedsihwojuschees, bet leelakà daļa nonahkusi truhkumà, kas tagad, wispahrejai krisei padsilinotees, kluhst deenu no deenas leelaks.

Otru latweeši gluschi nejauschi sastapu Rio de Schaneirà pee tramvaja peestatnes, kur tas sarunajàs ar sawu dehlenu latwiski. Tas wispirms domaja, ka ar luzi esmu eeradees teeschi no Latwijas, kapehz gribejàs sinat, kà scheit klahjàs. Mans jaunais pasina bija bes darba. Winsch suhdsejàs, ka „baptistu izceloschanas sehrga" sawà laikà ari winu sagrahbusi. Pahrdewis sawas skaistàs mahjas Widzemê un dewees uf jauno dzimteni — Brasiliju. Tagad wisa nauda esot pagalam. Loti wehletos ar peederigeem tikt atpakal, bet neesot eespejams sakraht zela naudu. Winam neesot ne masakàs zeribas tikt pee zela naudas. Pee sawa stahwokla tas wainoja sawu un daudzu zitu weeglprahtibu, jo weegli lahwees eespaidotees no weetejo agentu saldàm runam par besbehdzo dsihwi „sitàs semès".

Seemeļ-Amerikas latweeschi, kaut ari spaidigos apstahkios nonahkuschi, isturàs zitadak. Tee ir stingraku, noteiktaku raksturu. Daudzi — bijuschee rewoluzionari, ziti — laimes meklètaji. Schos tipus war sastapt wisàs leelakàs Seemeļ-Amerikas pilsehtàs. Parunajot ar teem — neweens neuhdsàs. Tagad eet sliti, bet tee sakosch sobus un zeesch. „Laimes meklètaji" naw tik glehwi. Un ja raksta peederigeem uf Latwiju, tad neatgahdina, ka pascham naw ko ehst, ka naw darba. Zeesch, bet raksta, ka labi eet. Negribàs peederigos apbehdinat.

Daudzi latweeschi, kas jau kopsch daudz gadeem usturas Amerikà, labpraht wehletos atgreestees, bet naw zela naudas.

(Turpmak wehl).

Strahdneeku fiskulturas wakars.

Swehtdeenas wakaru plascho Tautas namà sahkusi pildìja strahdneeku sporta zeenitaji, lai noskatitos sportistu, sargu un pioneeru organizazijas — b-bas „Strahdneeku Sports un Sargs" Leepajas nodalas sportistu — wingrotaju gada darbibas resultatus.

Un apmekletaji ar redzeto 2½ stundas ilgà preekschnesumà atstahja sarihkojumu apmeerinati. Sportisti sawu programu sahk ar parahdi un strahdneeku himnu — Internazionali. Sarkanee karogi, sportistu tehrpi un plaschais dalibneeku skaits — atstahj eespaidu, ko newar aismirst.

Labas ari sportistu brihwàs kustibas. Sewischku peekrischanu sportisti ispelnijàs sawàs trepju piramidês, kur sportisti un sportistes peerahdija weiklibu, isturibu un ari drosmi.

Wingrotaji demonstreja wingrojumus steeni. Scheit labakee wezmeistari b. b. Hermanis, Birse, Wedigs, bet ari jaunakie drihz sahks lihdzinatees „wezajeem".

Weselu treschdaļu programà aisnehma plastikas preekschnesumi. Ari scheit redzeto publika usnehma atsauzigi. Jaukas ari uswestàs dejas un rotalas.

Ilgus applausus ispelnijàs masu tehlojums no rewoluzionaru dsihwes un maschinu kustibas. Wakara programu noslehdza marmora grupas.

Wakara programas sagatawoschana atradàs nodalas sporta instruktora b. W. Hermana rokàs. Wakara uswedumi peerahdija, ka winsch naw taupijis puhles un spehka, lai teeschàm wakars buhtu wehrtigs. Un tas winam pilnà mehrà isdewees. Wakars atstahja wislabako eespaidu.

Weetejàs sinas

Waj Hitlers apdraud Baltijas walstis?

Par scho jautajumu runàs un uf to atbildès Saeimas ahrleetu komisijas preekschsehdetajs b. F. Zeelens Leepajas Tautas Augstskolas sarihkotà lekzijà, treschdeen, 22. febr., plkst. 7 wakarà, Tautas namà, Kronu eelà Nr. 33. Eeejas maksa — 20 santimi.

Lekzijas plans: 1) Wahzijas rewoluzija un pretrewoluzija. 2) Hitlera-Papena-Hugenberga nazionali-reakzionarà diktatura. 3) Waj Wahzijà atjaunosees monarkija. 4) Reakzionaràs Wahzijas nazionalistiskà ahrpolitika. 5) Brunoschanàs un jauno walstu pahrgrupeschanàs. 6) Wahzijas-Italijas-Ungarijas saweeniba. 7) Wahzijas atteezibas ar Anglìju un Franziju. 8) Wahzijas atteezibas ar Padomju Kreewiju, 9) Wahzijas un Polijas konflikts — waj neisbehgams Wahzijas un Polijas karsch? 10) Waj war notikt Wahzijas un Polijas isliihzschana uf Kreewijas un Leetuwas rehkina? 11) Hitlerisma teesmes uf Eiropas austrumeem. 12) Jaunais starptautiskais stahwollis un Baltijas walstis.

Pehz lekzijas atbildès ari uf rakstiski eesneegteem jautajumeem.

Pehlschna nehwe.

Wakarriht pagrabà strahdajot pehlschni nomira 41 gadu wezais sehrneeks Frizis Untenbergs, dsihw. Tirgonu eelà 14. Issauktais ahrsts konstateja sirdstreelu.

Ugunsgrehks.

Swehtdeen ap plkst. 10 wakarà issauza ugunsdzesejus Graudu eelà 28, Dimanta namà. Israhdàs, ka aisdegusches skursteni sodreji. Kad eeradàs ugunsdzeseji, nelaime jau bija pahri.

Selsnaliktes eespaids uf zilweka garigo dsihwi — par scho tematu saistoschu lekziju swehtdeen Tautas namà nolasija Dr. Sch. Karlsons no Rigas. Ar interesanteem peemehreem lektors eepazihstinaja klausitajus ar zilweka organismà apslehpto spehku, darbibu un eespaidu uf wisu dsihwi. Pilnà sahle klausitaju ar leelu interesi seloja referatam. Lekziju bija rihkojusi Latw. soz.-dem. str. part. Leepajas org. beedrenu komiteja. Schahdi wehrtigi sarihkojumi buhtu wehlami beeschaki.

Juhrà atrasti līki.

Pawilostas tuwumà juhra isweeda malà trihs rengu tihklus. Pludini apsihmeti ar krustiņu. Tihklu ihpaschneekam jaeteizàs 3. robeschsparosibas rajona preekschneeka kanzlejà, Ulicha eelà 59.

Apsagti dsihwokli.

Sirnu eelà 2, dsihwoj. Wera Meeme isejot peemirsa peeslehgt sawa dsihwokla durwis. Kad wina pehz daschàm stundam atgriezàs mahjà, dsihwokli bija apstrahdajuschi sagli. Nosagtas daschadas mantas par 243 lateem.

No Annas Jansons dsihwokla Tereses eelà 4, ar peetaisitas atslehgas palihdzibu nosagtas daschadas mantas 85 ls wehrtibà.

Atkal wiltota nauda.

(„Str. Ziņ." spezialsinojums.)

Rigà, 20. febr. Pehdejà laikà pilsehtà atkal sahk parahditees wiltota nauda, galwenà kahrtà sudraba latu un diwlatu monetas. Kahda Gotharde Juschkewitsche lauzineezci Liitjai Struplahjai par pirkumu gribejusi samaksat ar wiltotu diwlatu monetu. Wiltotà nauda konfiszeta.

Leepajâ buhs naktspatwersme.

Domes sêde 20. februarî.

Domes sêdi atklahja un wada preekschsêdetajs b. M. Kalejs. Uz 3. un 4. martâ Rigâ notekoscho pilsêhtu saweenibas kongresu kà delegatus eewêhl bb. Krikmani, Birsneeku un Ostneeku; no pilsoneem Lapu, Sauri un Goldblatu.

Weenbalsigi apstiprina pilsêhtas krahjkases 1932. g. darbibu. Uz soz.-dem., preekschlikumu, nolemj 1932. g. pelnas atlikumu Ls 337.— atstaht pilsêhtas waldes rihzibâ truhzigo behrnu êhd inaschanai. Tàpat weenbalsigi peenem Pilsêhtas krahjkases 1933. g. budschetu Ls 75.000 apmêhrâ. Krahjkases waldê pêhz kahrtas isstahjuschos waldes lozeklus M. Sandmani un H. Krà eewêhl waldê no jauna. Krahjkases rewisijas komisijâ eewêhl Pesi, Partu un Rogalinu. Peenem lombarda 1932. g. darbibas pahrskatu un nahkoschà gada budschetu 43,600 latu apmêhrâ.

Pilsêhtas apbuhwes gabalu eeguweji Seemelu preekschpilsêhtâ suhdsi domi samasinat proz. proz. par wêhl nedsêhsto ispirkschanas maksu dalu no 6 proz. uz 4 proz. Pilsêhta par saweem aisnêhmumeem maksà 6 proz., resp. 8 proz. Pilsêhtas galwa Lapa norahda, ka daudsi no apbuhweescheem sawus gabalus jau esot pahrdewuschi tahlak ar wirspelnu, jo eeguwuschi tos no pilsêhtas sem tirgus wêhrtibas. Leek preekschâ luhgumu noraidit. Aisllahti balsojot dome nolemj luhgumu noraidit.

Tàpat noraida eesneegto preekschlikumu par prozentu samasinaschanu par 5.

Par agrakeem gadeem (1923.—1926. g.) pilsêhtas slimnizai eekrahjuschàs nepeedsihtas sumas, Ls 19.030,12, kuras naw eespêhjams peedsiht no personam, kuras pilsêhtas slimnizâ ahrstejuschàs. Tàpat naw eespêhjams peedsiht par 1931. g. pilsêhtas slimnizâ ahrstetàm prostituetàm, Ls 9.498.—. Pilsêhtas walde leek preekschâ schis sumas norakstit saudejumos. Dome schim preekschlikumam peekriht.

Pilsêhtas walde leek preekschâ pahrwêhrst diwas 1. schkiras trakteeru konzesijas par 2. schkiras trakt. konzesijam, jo pretejâ gadijumâ paschwalde saudetu no budschetâ paredsêteem eenêhmumeem Ls 3.7000,—. Aisllahti balsojot, ar 43 pret 26 balsîm, pilsêhtas waldes preekschlikumu peenem.

Weenbalsigi peenem pilsêhtas waldes preekschlikumu, atpirkt no A. Jurgens aruntsgabalu (Klaipedas celâ Nr. 7) 171 kwadratmetrus, Klaipedas eelas paplaschinaschanai.

Garakas debates issauz jautajums par naktspatwersmes eerihkoschanu Leepajâ. Mahzitajs Sanders leek preekschâ scho jautajumu atlikt. Kà redsams, winam neruhp truhkumâ un galigâ postâ nonahkuscho dsihwes pabêhrnu liktenis. Pret scho preekschlikumu usstahjàs b. Birsneeks un soz.-dem. frakzijas wahrdâ eesneedsi preekschlikumu, dot patwersmê naktsmahjas gluschi par brihwu. Ar labà spahrna balsîm nolemj no patwersmes apmekletajeem nemt atlihdsibu 5 sant. par nakti.

Pilsêhtas waldes isstrahdatos jaunos noteikumus par tirgus takses eekaseschanas kahrtibu dome peenem ar daschèem redakzionaleem pahrlabojumeem. Takses normas paleek lihdschinejàs.

E. Indriksona luhgumu dêhl ösembibu pabalsta ismaksas wina seewai, dome weenbalsigi noraida.

Tàpat noraida M. Gedgords luhgumu dêhl winas dêhla usnemschanas patwersmê.

Ari Ekwadora gatawojas uz karu

No Santiagas (Tschilê) sino, ka Peru un Kolumbijas robeschu inzidents issauzis baschas ari Ekwadoras republikâ, jo ari tàs robeschas ar abàm augschminetàm walstim wêhl naw galigi nospraustas.

No Ekwadoras galwas pilsêhtas Ekwajakilas sino, ka waldiba nolêhmusi mobilisêt wisus wihreeschus lihdz 35 gadu wezumam, motiwejot scho soli ar „jaspihleto starptautisko stahwokli".

100 autobusi sneega guhstâ.

Warschawas apkahrtnê ussnidsis loti dsilsch sneegs. Zeli pahrklahti ar tik beesu sneega kahrtu, ka wairak kà 100 autobusu eestrehguschi sneegâ.

Mi su ugunsgrêhks Egiptê.

Milsu ugunsgrêhks isnihzinajis 180 namus Sirkakosas sahdschâ, Lejasegiptê. Seschas seeweetes dabujuschas galu un daudsas personas eewainotas.

Wilzeenu sadursme.

Kutno tuwumâ (Polijâ) kahds pretschu wilzeens saduhrees ar kahdu zitu wilzeenu, pee kam diwi wagoni isskrehjuschi no sleedem. Eewainotas 7 personas.

Nahwes sods 3 banditeem.

Kara teesa Baranowitschos peespreedusi nahwes sodu trim banditeem, kuri sch. g. 4. janwarî laupischanas noluhkâ usbruka kahdai meschsarga mahjai, nonahweja diwas personas un smagi eewainoja kahdu seeweeti un tschetrus behrnus.

Wiss somu juhras lihzis aissalis.

Wairakas somu lidmaschinas swêhtdeen isdarija isluhloschanas lidojumus wirs Somu juhras lihtscha, pee kam konstateja, ka wiss juhras lihzis ir aissalis. Otrdeen atklahs kahrteju lidmaschinu satiksmi starp Tallinu un Helsinkeem.

Kina Dscheholâ gatawojas uz sihwu pretestibu

Paschlaik 50.000 wihru leela japanu armija kopâ ar stipreem Mandschurijas karapulkeem, 100 lidmaschinam un daudzeem tankeem sawilkta gar Dscheholas robescham, kur gaida wairs tikai uz generala Muto pawêhli, lai sahktu plaschu ofensiwi. Dscheholas peerobeschas kalnos stiprâs pozizijâs japaneem stahw pretim ap 150.000 Kinas regularàs armijas karawihru un brihwprahtigo. Pa weenigo semeszeju, kas saweeno Dscheholu ar Pekinu, brauz automobilu karawanes, kas apgahdà fronti ar municiju un prowiantu. Pekinâ ahrsti jau sagatawo plaschas lasaretes eewainoteem. Japanu usbrukuma sahkschanos war sagaidit katru brihdi.

Japana kineescheem gatawo jaunas prasibas.

Japanas ahrlietu ministrijas aprindâs runà, ka Japana laikam jau tuwakàs deenàs Pekinâ un Nankinâ eesneegschot prasibu iswahzt lineeschu karaspehku no Dscheholas un radit neitralu joslu gar leelo Kinas muhri, lai tahdâ kahrtâ nowehrstu breesmas, ka militaràs operazijas waretu skahrt ari Seemeltinu.

Adwokats peesawinas naudu un — dodas paschnahwibâ?

Leepajâ jau 3 gadus praktisê swêhrinats adwokats Ernests Sebergs. Pag. sestdeen Leepajas apgabalteesas prokuratura sanêhmusi no ta wêhstuli, ka winsch peesawinajees apm. 12.000 latus klientu naudas un par weenigo iseju usskatot doschanos paschnahwibâ. Tahlak pasinojis, ka aisbrauzot uz Rigu, kur ari isdarischot kluhmigo soli. Par wêhstuli prokuratura tuhlin sinojusi Leepajas kriminalpolizijai, kura ussahkusi swêhr. adw. Seberga meklêschanu. Dsihwes weetâ un zitur Sebergs tomêhr naw atrasts, kadêhl par nosuduscho adwokatu telefonets Rigas kriminalpolizijai. Rigâ pahrmekletas wairakas pasinu dsihwesweetas, kur nosuduschais ari naw atrasts. Schodeen to eeskaita meklejamo personu sarakstos.

Papildus wêhl sino, ka E. Sebergs pag. nedelâ bijis Rigâ un apmetes Zentralweesnizâ. Peektdeenas wakarâ winsch esot isbrauzis atpakal uz Leepaju.

Kur winsch usturejees pêhz Zentralweesnizas atstahschanas, naw sinams. Domajams, ka sw. adw. Sebergs palizis Rigâ, jo ari wêhstule Leepajas apgabalteesas prokuroram suhtita no Rigas. Kahdu klientu naudu S. peesawinajees, naw wêhl nosaidrots. Tikai sinams, ka winsch naw eerakstes manufakturtirgotajas Matildes Osolinsch konkursa sapulzê. Tapêhz eespêhjams, ka naudas peesawinajums wedams sakarâ ar scho konkursu. Pêhdejâ laikâ sw. adw. Sebergs bijis pastahwigi ustraukts un nerwoss.

Meega truhkuma dêhl grib nonêhwetees

(„Str. Aw." speciālsinojumi.)

Rigâ, 20. febr. Wakar pilsêhtas 1. slimnizâ dsilâ nesamanâ ar saindeschanàs pasihmem eewests 28 gadus wezais graweeris Krischjahnis Droschprahtis.

Droschprahtis jau ilgaku laiku slimojis ar nerweem un ikreenas pêhz ahrsta preekschraksta leetojis meega sahles. Ahrsts stingri peekodinajis neeenemt wairak par weenu tableti, jo leesalâ daudsumâ eenemtàs sahles esot indigas. Sestdeenas wakarâ slimiba ispaudusees sewischi spilgti un Droschprahtis nolêhmis isdarit paschnahwiku.

Winsch norijis 9 tabletes un uz weetas aismidsis. Wakar no rihta Droschprahta istabâ eenahkusi wina seewa un atradusi wihru dsilâ nesamanâ. Ataizinatais ahrsts konstatejis saindeschanos ar meega sahlem un dewis rihkojumu saindeto nekawejoschi nogahdat slimnizâ. Wina dsihwibai breesmas wairs nedraud.

Medijumu konfiskazija.

Rigâ, 20. febr. Isdarot Sarkano spihkeru noliktawâs noweetoto pretschu pahrbaudi, P. Krukmina ihretâ noliktawâ atrada aisleguma laikâ meditus 13 sakus, 14 lauku irbes, 10 rubenu gailus, 4 rubenu mahtes un weenu mescha pihli. Medijumi konfiszeti un Kruhnninu sauz pee atbildibas.

No isrihkojuma slimnizâ.

Rigâ, 20. febr. Sestdeenas wakarâ Rigas amatneeku beedribas sahlê notika balse, kur eeradusees ari kahda 24 gadus weza jaunawa Herta Tsch., kura pasinu widû stiprâ mêhrâ leetojusi alkoholu. Rihta pusê jaunawai palizis slikti un winas pasinas to noweduschi pilsêhtas 1. slimnizâ. Zelâ uz slimnizu jaunawa saudejusi samanu. Deschurejoschais ahrsts konstatejis, ka jaunawa saudejusi samanu no pahrmêhrigas alkohola leetoschanas.

Nogalinats sirmgalwis.

Eweles Dakstos nogalinats 80 gadus wezais A. Eglits. Winam salaustas gandrihs wisas ribas, kuras eeduhruschàs plauschâs. Winsch ihrejis pee saimneeka weenu istabinu un liktenigâ wakarâ gahjis ar jaunu ihres lihgumu pee saimneeka. Tur atraduschees ari daschi sweschneeki. Domajams, ka sirmgalwis stipri mihdits kahjam. Iskratot mahjâs nekas naw atrasts.

Pasaules kronika.

— Leetuwas walsts neatkaribas swêhtku gadijumâ apmêhram 7 noteesatee komunisti eesneeguschi walsts presidentam luhgumu dêhl apschêlloschanas. Schis ir pirmais gadijums, kad komunisti greeschas pee walsts presidenta ar schahdu luhgumu, jo komunistu partijas zentralkomiteja aisleedz partijas beedreem greestees pee walsts presidenta waj waldibas ar jebkahdeem luhgumeem.

— Izsêhlàs ugunsgrêhks kahdâ kugu buhwetawâ Wiborgâ. Uguns nopostija twaika katlu, darbnizu un leetuwi. Nodaritee sadejumi pahrsneedz 1 miljonu marku.

— Polijâ sestdeen manita semes trihze, kas ilgusi trihs sekundes. Eedsihwotaji paniká atstahjuschi sawas mahjas.

Mahksla.

Leepajas Jaunais Teatris. Greescham publikas wêhribu, ka treschdeen, plkst. 8 wak., pirms ilgaka pahrtraukuma, sakarâ ar nazionalo têhrpu suhtischanu uz Parisi, israhdìs par krises zenam „Dsimtene". Schis darbs weenmêhr pulzinajis pilnus namus, tadêhl reteizams wiseem, kas scho darbu nebuhtu redsejuschi, laikus eegahdatees biletes. Ari skolneekeem literarisku darbu istirsajumâ, schahda weida dramatisejums sneedz wêhrtigu atspaidu romana tipu ispraschanâ un analisêschanâ.

Peektdeen, 24. febr., plkst. 8 wak. pirmisrahdê M. Rasumnija luga „Dr. Hermans Meierowizs". Kà jau sinams, Dr. Hermans Meierowizs ir bijuschâ ahrlietu ministra nelaika Sigfrida Meierowiza têhws, pêhz tautibas schihds. Pêhz seewas nahwes Hermans paleek gruhtsirdigs, kas iswêhrtàs neahrstejamâ wahjprahtâ. Lugâ konzentretâ weidâ wêhlreis atteêhlota schi nelaimigà têhwa dsihwes tragedija.

Sagatawoschanâ Sidneja Jonesa operete „Geischa".

Leepajas Opera. Zeturtdeen, 23. februarî, 8 wak., par krises israhdes zenam 22. reisi P. Abrahama operete 3 zêhl. „Pawasara mihla" (Wiktorija un winas husars), kura, neskatotees uz sawu leelo israhdschu skaitu, weenmêhr wêhl pulzina pilnus namus apmekletaju un skaitàs par eemihlotako uswedumu operas repertuarâ. Sakarâ ar jauneestudejumeem, schi operete netiks tik drihsi atkahrtota.

Biletes jau dabunamas.

Isdewejs:
Latw. Soz.-Dem. Str. Part. Leepajas org.
Atbildigais redaktors: J. Krikmanis.

Daschadas sinas.

— **Rihga.** Atsaldejusi kahjas. Weetejo Buhditschu mahju kalpone, 20 gadus wezà Katrine Gudrikis, bija suhtita palihdset mescha darbos. Strahdajot meschâ G. atsala abàm kahjam pirksti. Zeetuschai jaunawai sneegta ahrsta palihdsiba.

— **Saldus.** Nelaime darbâ. Saldus slimnizâ eeweetots 22 gadus wezais Frizis Lange, dsihwoj. Lutrinu pagasta Dsejenu mahjâs. Strahdajot grants bedrês radàs sasaluschàs semes eebrukums, pee kam Lange wahrigi eewainotas kahjas.

— **Wainode.** Sarkano pioneeku sarihkojums. 37. pulzina (Embutes un Wainodes) pioneeri sarihkoja nazionalo slepkawu noschautâ beedra Aleksandra Masaka slêhgtu peeminas aktu 18. febr., kluba telpâs, Wainodê. Kupjâ skaitâ bija eeradušchees sarkanee pioneeri, wezaki un strahdneeku organisaziju pahrstahwji. Sakarâ ar sarihkojumu bija eeradees nowada waditajs, kursch swêhtkus eewadija ar ihsu usrunu, pêhz kam peenêhma waditaju un pioneeru swinigo solijumu. Ofizialajam aktam sekoja ihsa programa. — Japcesihmê, ka sarkanee pioneeri darbojàs loti rosigi un winu skaits strauji aug tàpat, kà to war wêhrot wezakâ mainâ, weetejâ soz.-dem. strahdneeku partijas grupâ. Sakarâ ar to telpas kluwuschas pahrak schauras. Sperti wisi soli, lai weetejàs strahdneeku organisazijas tiktu pee sawàm telpam.

Partijas dsihwe.

Partijas beedrenu komitejas un paschpalihdsibas punkta presidija kopsêhde schodeen, plkst. 7 wakarâ.

Darba Jaunatne.

Rewisijas komisiju — wezàs un jauneewêhletàs — kopsêhde zeturtdeen, plkst. 7 wakarâ. Sekretaram nemt lihdsi dokumentus.

Agitkolektiwa mehginajums plkst. 9 wak.

Kora mehginajums schodeen, plkst. pus 8 wakarâ. Sakarâ ar kopejo beedru wakaru, wisu koristu eeraschanàs obligatoriska!

Sabeedriskà un kulturelà dsihwe.

„Brihwais Wahrds" Leepajas nodalas becoru sanayksme zeturtdeen, plkst. 8 wakarâ, Tautas namâ. Deenas kahrtibâ: referats — „Zilweka prahta attihstiba religijas apgaismojumâ". Pêhz referata debates. Beedri eerodatees wisi! Walde.

Sports.

Schodeen:

— 6. raj. sargu un sanitaru apmahzibas plkst. 8, klubâ — Apschu eelâ 1, 3. stahwâ. War peeteiktees jauni sargi un sanitares.

— Boksereem treninsch plkst. 8, Tautas namâ.

— „Silai Bluhsei" mehginajums plkst. 9 wakarâ.

— 1. raj. sargu un sanitaru apmahzibas plkst. 8 klubâ — Apschu eelâ 1 — 3. stahwâ. Turpat warès peeteiktees jauni sargi un sanitares.

— Pioneereem — ludsinas dalibneekeem apspreede plkst. 6 Tautas namâ. Warès peeteiktees ari jauni dalibneeki.

*

— Meistarsazihkstes ping-pong âsahkses 24. februarî, plkst. 6 wak. Peeteiktees pee b. b. Liberta, Dekschna, Mazkewitscha, Schalmana un Tulbowitscha lihdz zeturtdeenai (eeskaitot).

— 2. rajona sanitar. apmahzibas otrdeen. Eerastees wisàm neistruhkstoschi. plkst. 8, klubâ. War peeteiktees jaunas sanitares.

Leepajas Nomaknieku Apweeniba
sasauz
pilnu beedru sapulzi
swêhtdeen, 26. februarî sch. g., plkst. 2 deenâ, „Monopol" weesnizas telpâs, Brihwibas eelâ, 2, ar sekoschu deenas kahrtibu:
1) Sapulzes darbineeku wêhleschanas.
2) Pahrskats, rewisijas kom. sinojums un budschets 1933. g.
3) Beedru maksas noteikschana.
4) Wêhleschanas.
5) °o°o sam sinaschana par apbuhwes gabalu nenomaksato isnirkschanas maksas dalu.
6) Daschadi jautajumi un preekschlikumi.
Jaunu beedru peeteikschanàs un beedru naudas nomaksa — pirms sapulzes sahkschanàs.
Walde

Balku wedejs
steidsigi war peeteiktees 40 balku iswesch nai no Nihzas mescha W. Zuhrmalas eelâ 22, dz. 4, no plkst. 3 p. p.

Saulainas, filias 1 lidz 2
mebeletas istabas
ar wisàm ehrtibam un klaweerem lehti isihrejamas Graudu eelâ 23, dz. 6.

Lehti isihrejams
dsihwoklis
no 1 istabas Kaulu eelâ Nr. 6.

L. K. S.
Tautas Teatris
Kronu eelâ 33, Tautas namâ. Tahlr 285.
Zeturtdeen, 23. febr., plkst. 8 wak.
J. Raina
Puht, wêhjini!
Eeejas maksa 20 sant.
Biletes eepreeksch dabujamas Tautas Teatri pee ekonoma. Walde.

Grahmatseetuwe
S. Freidlis
Atpūta 1932
— pastahwoscha wairak kà 30 gadus.
Spêhjiga isweest augstokà labuma darbus par lehtàm zenam.
Bahrenu eelâ 27. Tahlr 1792.

Leepajas Opera
Zeturtdeen, 23. febr., plkst. 8 wak.
V. Abrahama operette 3 zêhl.
„Pawasara mihla"
(Wiktorija un winas husars)
Eeejas zenas no Ls 0.20—0.90.
Operas kase atwehrta katru deenu no 4—8 wak. Direkzija.

Lehti
pahrdod **damu rudens mêhteli**. Apskatams trijetawâ, pee A. Kinens, Roschu eelâ 11 (pret. apgabalt.)

Laipni luhdsu to jauno **zilweku,**
kursch atnahza „Pluto" fabrikâ un pasinoja par Jekabu Buhriti, peenahkt wêhl reis Kronu eelâ 16, pee P. Buhritis.

Leepajas Jaunais Teatris
Hagedorna eelâ 4. Birosa tahlr. 29°. Kases tahlr. 1418. Eepreekschp. t. 4:2
Treschdeen, 22. febr., plkst. 8 wak.
par krises zenam
Dsimtene.
Eeejas maksa Ls 0.30—0.90.
Pêktdeen, 24. febr., plkst. 8 wak.
Pirmisrahdê
Marka Rasumnija luga
Dr. Hermanis MEIEROWIZS
Derigs pirmisr. abonementa 14 kupons.
Eeejas maksa no Ls 0.30—2—

Sestdeen, 25. febr. plkst. 8 wak.
Benocka dseesmu spêhle
Pee baltà sirdsina.
Eeejas maksa no Ls 0.30—0.90.
Swêhtdeen, 26. febr., plkst. 8 wak.
Dr. Hermanis Meierowizs
Derigs 2. israhdschu abonem. 14. kupons.
Eeejas maksa no Ls 0.30—1.50.
Biletes eepreekschpahrdoschana K. Straidina grahmatu weikalâ, Roschu laukums 3. Tahlr 452. Karawihru israhdei karostâ, schtaba kanzlejâ.
Israhdschu deenâs teatra kase atwehrta 1 deenas israhdem no plkst. 11 deenâ, wakara israhdem no plkst. 5 pêhc pusd.
Walde.

Speestuwe „Gutenbergs", Leepajâ, Helenes eelâ 3.

Nr. 42.

Atpūtai

Ko Rainis sata par kapitalismu

J. Raiņa dzejas.

Birokrats un ordenis.

Zik ween spehji, tu sagi un rahvi,
Lihdi, speegoji, bendeji, kaŗvi,
Kas ween ir kaŗms, to tu dariji,
Nu tew ir jaslehpj schee traipekli —
Ej, uskahrs teem wirsū — ordeni.

Zelsch uz jaunu.

Sargatees maldigi zeret,
Ka wiss jau no senis kluhs labi!
Wezais ar laiku taps jauns,
Tagadnē nahkotne augs.

Wezais ne mutschams wairs neaugs,
Tas nomirstot ween tik spehj wehrstees;
Wezo buhs noahrdit nost,
Tad tikai jaunam buhs zelsch.

Netaisna manta.

„Netaisna manta swehtibas nenes!"
„Tà mahziba laikam newahk no schenes:
Sche lidzsigi swehtigus prozentus dod
Par naudu, to darbà waj nedarbà rod.

*

Kas stahkstata, tas pahrskatàs. Kas peedod, to noleek par wainigo. Kas atlaisch, to peeseen paschu. Kas dod, tam atnem. Kas labsirdigs, to wed pakahrt. Tà ir weza kahritiba. Winas tiziba ir kristiga, winas augstakà pakahpe ir militarisms. Waj tas jaunai kustibai, kas grib mahzitees no winas.

Ej, uskahrs teem wirsū — ordeni.

Rainis.

Muitas kontrole

Pateesa stahsts, kursch atgahdina kriminalromanu.

— Paskat, tas tur ir — Dschems kluši patschuksteja Inngai, ar azim norahdidams uz kungu, kursch skatijàs pa blakus kupejas logu.

— Kas tur ir?

— Waj winsch naw sasoditi lihdsigs slepenpolizistam Lewijam?

— Kas par mulkibam.

— Ko winsch tur ihsti dara? Pehrk kirschus?

Hm. Tas neizskatàs pehz Lewija. Lewijs nepirktu kirschus. Labakà gadijumà winsch isdotos preeksch schnabja. Ja tas buhtu Lewijs, Betti, tu wari eedomatees, ka tas man buhtu augstakà mehrà nepatihkami. Tew nebuhs gruhti eedomatees, ka man ir eemesls no schi kunga izwairitees.

— Es nejinu kapehz, Dschem. Bet man ir tahds eespaids un preekschajuhta, ka schoreiz muhsu secta nebeigsees labi. Uz schis robeschas muitas kontrole tatschu esot tik ahrkahrtigi barga.

Dschems pawihpsnaja un eebahsa jew mutē zigareti.

— Na, seeweeschu preekschajuhtai tahdàs leetàs naw sewischkas wehrtibas. Man ir peeteetoschi peedsihwojumu un weikibas, lai scho leetu nowaditu laimigi lihdz galam.

— Ko lihdz wisi tawi peedsihwojumi, ja wini tomehr atrod dimantu pazinu. To tur ar saweem peedsihwojumeem wis nenoslehpsi.

Dschems neiwehrigi noschahwajàs un neatrada par wajadsigu Inngai vat atbildet. Winsch nesteigdamees nolikàs gulweetà un, kad wilzeens lehni sahka kustetees, meerigi aisweyra azis. Winsch pateesi ari eemiga un pamodàs tikai tad, kad wilzeens apstahjàs pee robeschas. Inga sehdeja tam blakus un nerwosi tschukšteja:

— Wini tuhdal nahks...

— Kas? newehrigi noprasija Dschems. — Kas tuhdal nahks?

— Muitas eeredni

Dschems peelehzàs stahwus. Pee durwīm peedausija un eenahza tschetri eeredni.

— Juhsu pases, luhdsu!

Dschems pasneedsa savu pasi, kura bija israkstita uz Ostenā Loida wahrda. Inga pasē sihmejàs kà wina seewa Marija.

— Man loti schehl, mister Loid — teiza eerednis, man ir dots rihkojums aizinat juhs ar kundzi uz kratischanas telpam.

— Kapehz? pahrsteigts jautaja Dschems.

— No preekschneezibas ir dots rihkojums misteru Loidu sewischki stingri pahrbaudit, jo ir aisdomas, ka winsch ir starptautiks dimantu kontrabandists un krahpneeks, kursch slehpjas sem neihsta wahrda.

Inga nobahleja, bet pehz tam atgauva paschsawaldischanos un izteiza maktigi lahpinatu sajschutumu.

— Waj mani ari kratis?

— Man loti schehl, zeenitā kundze, bet man jaispilda preekschneezibas rihkojums — wainigā balsi teiza eerednis. Juhs pahrmeklēs muhsu ceredne.

— Behrns, neustrauzees, saldā balsi teiza Dschems. Tu tatschu redsi, ka mehs esam krituschi par upuri neglihtai un nepatihkamai provokazijai, jeb maldam.

Smaididams un jaunako zkanu filmas schlageri, swilpodams tas sekoja eeredniem. Winu eeweda plaschà telpà, kur tam bija jaisgehrbjas lihdz apakschwelai. Tas pats notika ar Ingu. Bet ne pee weena, nedz ari pee otra nekas netika atrasts. Par dimanta kontrabandu newareja buht ne runas. Eerednis, izwandija abu saulato bagaschu, izstaustija katru drehbju wihli. No dimanteem nebija ne wehsts. Kahds sewischki ruhpigs muitas eerednis sahka pahrmeklet pat Dschema peezas zigaretes, kuras Dschems ironisti apsihmeja par wina bagaschas weenigām leetam, kas waretu peekrist muitas usraudzibai. Kahds zentigs muitas eerednis katru zigareti izspaidija no weena gala lihdz otram. Weenu tas pat pahrgreeza, lai pahrbauditu, waj tur neslehpjas kahds dimanta gabals. Un tomehr nekas netika atrasts. Muitas eeredneem neatsila nekas zits, kà atwainotees un abus atlaist.

Inga bija gluschi bez walodas.

— Kur tu paslehpi dimantus, wina pahrsteigta eejautajàs.

— Tas ir mans noslehpums, smejàs Dschems. Es tew tomehr gribu winu atklaht. Luhk, tas eerednis, kas muhs kratija. Ar winu es isstrahdaju muhsu glahbschanas joku.

— Kà tà? — tschukšteja Inga.

— Pawisam weenkahrschi! Es winam eebahzu dimantus kabatà.

— Tu esi traks.

— Pawisam nē! Tur wini tatschu atrodas wisleelakà droschibà. Un tagad es tos gribu dabuht atpakal. Usmani, draugs, kà es to isdarischu.

Dschems iswilka no kabatas sawas tschetras zigaretes un peegahja pee eeredna.

— Hallo, mihlais draugs. Juhs tatschu tizeseet, ka es par juhsu muitas staziju esmu sajuhsminats. Juhs esat loti ruhpigi eeredni. Atkaujat man jums usdahwinat schis tschetras pahrpalikuschàs zigaretes. Tàs ir loti labas zigaretes. Tomehr es gribu jums winas usdahwinat.

Dschems eebahsa eeredna kabatà zigaretes. Winsch zeenigi palocijàs un gahja uz sawu kupeju. Peegahjis pee Ingas, winsch wiltigi pamirkschkinaja azim. Inga saprata, ka joks ir isdewees. Dimanta pazina bija wina rokàs.

— Wiss ir leelisti. Pat aizdomigais kungs Lewija isskatà ir iskahpis.

— Nu, waj sini, Dschem, Tu esi malazis. Tà kautko isdarit wari tikai tu.

Wilzeens sahka kustet. Robescha bija pahri. Starodams kà maija saule, Dschems atraisija pazinu un sahka to attiht. Winsch gribeja papreezatees par wehrtigeem dimanteem un treetno reizi.

Peepeschi winsch nobahla.

Kas notizis?

Brihnischko dimantu weetà bija... wehl gluschi swaigi kirschu kauliņi. Uz baltà papirischa bija usrakstits: „Uz tahdeem wezeem trikeem war eekrist tikai sati muitas eeredni un pawisam dumji slepenpolizisti, bet ne es, taws dargais draugs Lewijs."

Dschems peelehzàs stahwus un gribeja lekt ahrà ea ejoschà ahtrwilzeena logu. Tikai ar puhlem winu isdewàs atturet.

Tà beidzàs schi grandiozà dimantu kontrabanda.

Krustam schķehrsam pa pasauli.

Hotentotu swehrasts.

Dabas tautam loti izplatita parascha ir swehrasts. Mehdz swehret pee kahda mirušchà wahrda, pee sawa kapa, pee mirušcho waldneeku dwehselem u. t. t. Daschàs tautàs swehrastu nododot, iaeesneedz kihla, ko ihpaschneeks nepateesa swehrasta gadijumà saudē. Kihlai jabuht wisdahrgakai mantai, kahda swehrasta dewejam peeder. Hotentotam wisdahrgakà ir wina gimene. Parasti hotentots eekihlà sawu wezako mahsu, bet ja tahdas naw, tad kahdu zitu gimenes lozekli.

Neparastas kahsas.

Schinis deenàs Franzijà, Katijona zeemà notika wisai neparastas laulibas. Tur salaulaja Adrenu Delamar, kurai schi gada 10. oktobri palika taisni trihspadsmit gadi, ar semneeku Anri Pento.

Schis laulibas zeemà bija radijuschas ahrkahrtigi leelu interesi peeplundzinu. Pat wisi leelakee Parijes laikraksti bija atsuhtijuschi sawus korespondentus.

Neparasto taisu wehsture sekosha: Divpadsmit gadus nosta Abrena Delamar nomahkusi mahtes stahwokli. Winas mihlakais israhdijees ta pascha zeema jaunais semneeks Pento. Ja Pento buhtu trihs mehneschus wezaks, winu waretu saukt pee teesas atbildibas par masgadigàs paweschanu. Tas nebijis eespehjams, tamdehl meitenes wezaki isdomajuschi, ka wislabakais buhtu, ja abi pusaudzi waretu apprezetees. Wezaki ari greesuschees pee republikas prezidenta ar lugumu, atļaut winu meitai prezetees. Prezidents to atlahwis. Pehz tam ar tahdu paschu lugumu wezaki greesuschees pee pahwesta. Ari winsch dewis sawu peekrischanu meitenes laulibam.

Kad wisas formalitates bija notahrtotas, rihkoja kahsas. Laulibu deenā kristija ari abu jauneeschu pehznahzeju — dehlu Alfredu.

Stratostata pastmarkas.

SPRS satiksmes komisariats izlaidis ihpaschas pastmarkas pirmà padomju stratostata sekmiga lidojuma peemiņai. Uz markam usrakstits: „19 kilometri — 30. septembri" wirs stratostata „SPRS" attehla.

Mahkslīga migla.

Polu dzeedonim Janim Kipura filmà ir dubultneeks Fritzis Schulzs — leels pihpotajs. Kautgan filmu studijàs noleegts pihpot, Schulzs usrauj kuplu duhmu. Deschurejoschais ugunsdzehsejs klaht: „Juhs sinat, Kipura kgs, ka scheit naw brihw pihpot."

Dubultneeks meerigi atbild: „Es nepihpoju, bet taisu mahkslīgu miglu, kura mums wajadsiga schi skata usnemschanai!"

Inga bija gluschi bez walodas.

Kur tu paslehpi dimantus, wina pahrsteigta eejautajàs.

— Tas ir mans noslehpums, smejàs Dschems. Es tew tomehr gribu winu atklaht. Luhk, tas eerednis, kas muhs kratija. Ar winu es isstrahdaju muhsu glahbschanas joku.

— Kà tà? — tschukšteja Inga.

— Pawisam weenkahrschi! Es winam eebahzu dimantus kabatà.

— Tu esi traks.

— Pawisam nē! Tur wini tatschu atrodas wisleelakà droschibà. Un tagad es tos gribu dabuht atpakal. Usmani, draugs, kà es to isdarischu.

Dschems iswilka no kabatas sawas tschetras zigaretes un peegahja pee eeredna.

— Hallo, mihlais draugs. Juhs tatschu tizeseet, ka es par juhsu muitas staziju esmu sajuhsminats. Juhs esat loti ruhpigi eeredni. Atkaujat man jums usdahwinat schis tschetras pahrpalikuschàs zigaretes. Tàs ir loti labas zigaretes. Tomehr es gribu jums winas usdahwinat.

Dschems eebahsa eeredna kabatà zigaretes. Winsch zeenigi palocijàs un gahja uz sawu kupeju. Peegahjis pee Ingas, winsch wiltigi pamirkschkinaja azim. Inga saprata, ka joks ir isdewees. Dimanta pazina bija wina rokàs.

— Wiss ir leelisti. Pat aizdomigais kungs Lewija isskatà ir iskahpis.

— Nu, waj sini, Dschem, Tu esi malazis. Tà kautko isdarit wari tikai tu.

Wilzeens sahka kustet. Robescha bija pahri. Starodams kà maija saule, Dschems atraisija pazinu un sahka to attiht. Winsch gribeja papreezatees par wehrtigeem dimanteem un treetno reizi.

Peepeschi winsch nobahla.

Kas notizis?

Brihnischko dimantu weetà bija... wehl gluschi swaigi kirschu kauliņi. Uz baltà papirischa bija usrakstits: „Uz tahdeem wezeem trikeem war eekrist tikai sati muitas eeredni un pawisam dumji slepenpolizisti, bet ne es, taws dargais draugs Lewijs."

Dschems peelehzàs stahwus un gribeja lekt ahrà ea ejoschà ahtrwilzeena logu. Tikai ar puhlem winu isdewàs atturet.

Tà beidzàs schi grandiozà dimantu kontrabanda.

„Zik jauki dsihwot Wahzijà."

— Tas ir schausmigi — drebinadamees teiza jaunais teesamatu kandidats un schkirstija silàs teesu aktis. — Winu waina tatschu tahlu wehl naw peerahdita. Waj jums neleekàs, ka tur tiks nozirstas galwas tschetreem newainigeem zilwekeem?

— Mans jaunais kolegi, man leekàs, ka jums ir loti wahji nerwi un muhsu amatam juhs tihsti neesat peemehrots — ar smaidu uz luhpam teiza wirsprokurors. — Juhs gluschi aismirstat, ka prokuraturas eerednim tà runat neklahjàs. Sods wineenu neteek peespriests tapehz, ka mehs nu par katru zenu buhtu pahrleezinati, ka tee ir wainigi, bet gan tapehz, ka jaatbaida ir ziti.

— Un nemsim leetu tahlak pehz buhtibas — ar smihnu uz luhpam teiza prokurors. — Ko gan wini jaudès? Juhs domajeet, ka dsihwe schinī saulē teem war buht tik sewischki dahrga? Tee pahrs graschi, kurus tee sanehmo kà bezdarbneeki, teeschàm naw tahda manta, no kuras buhtu wehrts schkirtees ar skumjàm. Bez tam, schee laudis ne par ko negrib peemehrotees jauneem apstahkleem, jaunam reschimam. Kas negrib peemehrotees — to mehs isnihzinam, neatkarigi no katras wainas. Redzeet — tahda ir muhsu logika — dahrgais kolegi. Taisees zeet: sawas aktis un eesim scho nepatihkamo leetu nostalot ar glahsiti konjaka.

*

— Sahkt! eekleedsàs tahda skala, aissmakusi balss.

Atskaneja draušmigs kleedsiens. Atsinim schkihstot sem asà zirwja asmena noripoja zilweka galwa.

Ofizialee teesas leezinieki, melnos zilindros un wisitswahrkos, stingri kà kikumos paredzets, sarakstijàs. Kahds no teem nobahleja un, sagrihbojees atpeedàs uz sawa kolega pleca. Bet tas bija tikai ihss mirklis.

— Kolegi, juhs jau tik tahlu, — smaidija prokurors. — Nu, tas pee pirmà. Treschais ees weeglaki. Wispahri, pee tahdàm leetam jums tagad buhs jazerod!

Pirmà noteesatà galwa noriteja kluši. Winsch pat lahgà, leekàs, neaptwehra, kas wisapkahrt notiek.

Otrais kleedza tik skali, ka, leekàs, winsch ar sawu pehdejo preekschnahwes kleedsienu gribetu atmodinat pamirušcho pasaules sirdsapsinu. Teesas leezinieku zilindri trihzeja, bende nikni spiahwa un pat prokuroram, leekàs, no wisa ta kluwa masleet nehrti.

Trescho wini atsteepa kà maisu. Winsch bija saudejis samaņu un bende to nokahwa kà telu.

Zeturtais meerigi peenahza soda weetai. Wina sejà bija spihts un nesalauschama pahrleezība.

Bende kehràs pee zirwja.

— Lai dsihwo rewolūzija! iwinsch eekleedsàs. Melnee zilindri jakustàs. Prokurors nikni zehrt ar duhri uz galda.

Zirwis kriht un asinojoscha galwa norit pee semes.

*

Uz eelas, pee darba birschas, ostà un masos netihros restoranos zilweku vuhlischi satschukstas...

— Atkal tschetri — nomurmina ostas strahdneeks un salausch sawàs spehzigàs rokàs karotes kahtu. — Schodeen rihtu un pariht — zik ilgi?

Divi melni nokwehpuschi juhrneeki greesch sobus — zik ilgi tas tà lai wehl eetu.

Divi treezeemneeki eeskurbuschi eenahl pa krodsiņa durwīm un, mehtadamees ar rokam, dzeed:

— Zik jauki dsihwot muhsu tehwijà, muhsu dahrgà Wahzijà.

Teatris un kino

Daschas peesihmes un paralelas.

Ne tikai muhsu mazajà semitē, bet wisàs leelàs Wakareiropas walstis — wehl wairak — wisà pasaulē tagad runà par dsilu un ilgstoschu teatra krisi. Neapschaubami, ka schij krisei ir dāudzi swarigi zehloni. Ne bez pamata runà par peemehrota repertuara truhkumu, par saimneezisko gruhtibu eespaidu, par teatru apmekletaju psichologijas straujeem luhsumeem u. t. t. Bet neapschaubami swarigs zehlonis, starp ziteem zehloneem, te ari „leelà mehrà" straujais progress un attihstiba pehdejà gadu desmità.

Kino un teatris — tee ir kluwuschi par diweem konkurenteem, kuri izzihna niknu zihņu, dehl skatitaja dwehseles un lihdz ar to par sawu eksistenzi. Lihdz ar eewehrojameem techniskeem uzlabojumeem, skanu aparatu papildinajumeem, techniskàm jaunerāhzem, kino kluhsi arweenu pilnigaks, sahk arweenu wairak eespaidot un izplestees mahkslas dzihwē.

Kad apm. 30 gadus atpakal, uz ekrana parahdijàs pirmais kustoschais zilweks, bahls, izpluhdis, kustibàs neweikls un pat noschehlojams, neweenam neeenahza prahtà, ka no schi brihscha teatris eegūwis sew ne tikai konkurentu, bet nahwigu eenaidneeku, kursch noteetni apdraud wina eksistenzi. Jauna's konkurents, pehz neilgas mehginaschanàs un spēku krahjschanas, sahka sotot uz preekschu milsu soleem. Arweenu jauni sasneegumi filmas techniskà izweidoschanà, arweenu jauni panehmeeni filmas mahkslineezisku izbuhwē — tas skatitajam patika un skatitaju aizwahwa. Sahkàs strauja skatitaja pahrorientēschanàs. Teatris kluwa arweenu weentulaks un pamestaks. Teatra waditaji palika domigi un sahka usmanigi wehrot: kur tad slehpjas filmas milzigee panahkumi, milzigais peewilkschanas spēks? Kino bija spēles sinà jau pilnigi sasneedzis teatri. Un ne tikai sasneedzis, bet jau kreetni wadn pahrsneedzis. Kino spēja uz ekrana dot ihstu eelu, ihstu puhli, ihstus dabas skatus ar schini sinà pawisam neeerobeschotàm eespehjamibam, gresnuma, izschkehrdibas un pahrsteigumu sinà. Pee tam pilnigi jaunàs un neredzetàs formàs.

Truhka tikai weena — uz ekrana akteeris nespehja runat. Bet ari ekrans drihz ween eegūwa walodu un teatris pasaudeja pret kino ari scho preekschrozibu.

Bet kino ar runaschanu ween neapmeerinajàs. Ar ceguhto skanas spēju winsch eewehrojami paplaschinaja sawu eespehjamibu robeschas. Radàs eespēja atdarinat neween zilweku sarunas — kino sahka reproduzet ari dabas, kara, wilzeenu, ar wahrdu sakot, wisneedomajamakàs skanas, troksnus un tschalas. Ekrans pamazam celaroja neween oranu un komediju, bet ari opereti, muzikalo komediju, reviju un zirku. Uz ekrana sahka dzeedat pasaules slawenibas, nedzirdeti orkestri, solisti un zīti spēdoschi mahkslineeki.

Kino saistija jaunus un spējigus mahkslineekus, nepraso, zik tas maksàs. Katram artistam ir sawas ihpatnibas, sawa spezialitate, jaspēlē daschadas lomas. Filma sew war atweletees schiku, taut spēlēt tam tikai tahdà lomà, kas wislabaki atbilst winas raksturam un lauj izmelt wina spējas. Filma apbrunojas ar wisàm schim preekschrozibam un sahk spēst teatra pozizijàs. Teatrim tagad ir jastahjas konkurenzes zihnà ar scho jauno faktoru.

Kamehr filma bija mehma, tas bija weeglaki. Dsihwais wahrds tomehr teatrim dod svarigas preekschrozibas. Tagad, kad filma sahkusi runat, konkurenze teatrim kluhst arweetu gruhtaka. Rezultatà, zik dihwaini tas ari nebuhtu, teatri zihnàs par sawu eksistenzi, pamazam sahka sawos darba paņehmeenos pahrnemt kino inzenejunu metodes. Pee mums, mazà Latwijà, kura skatuwes mahkslas sinà stahw tahlu pakal Eiropas zentreem, tas, warbuht, nowehrojams masaki. Ahrsemju, starp teem, ari Kreewijas teatri, kà to lasam skatuwes spezialliteraturà, schini sinà spert ahrkahrtigi swarigus un tahluejoschus solus. Teatris pamazam pahrnem spēles un, galwenàm kahrtam, reschijas panehmeenus no filmas.

Modernais teatris sawà repertuarà pamazam eeklauj ari dvereti. Un interesanti wehrot scho opereschu un jauno, laikmetigo dramu, sewischki komediju uzwedumus. Dzeesmu, baleta, daschadas ekwilibristikas un filmu triku panehmeenu eepinumi tagad kluhst par moderna uzweduma laikmetigu parahdibu. No filmas teek aizguhti neween spēles panehmeeni, bet ari prinzipi. Modernais teatris prasa pawisam jauna tipa akteeri. Tàpat kà no filmas akteera, tagad no teatra akteera sahk prasit daudz wairak, kà tas ir prasits lihdz schim. Akteerim ir japrot izmantot mahkslas teesla radischanai neween sawa balss un seja, bet wiss savs kermenis, wisplaschakà schi wahrda nozīmē. Wehl wairak, no moderna akteera prasa, lai winsch waretu dzeedat, lai wina kermenis buhtu peeteekoschi ellastigs ari dejai un, ja wehlatees, pat akrobatikai. Schi akteera tipa audzinaschana nam weegla. Bet teatra zihnà ar filmu par eksistenzi ta kluhst par dabigu nepeezeeschamibu.

Ween argaments, kuru wehl leek svarā kauši par labu teatrim — tas ir dzihwais zilweks. Tas warot ar sawu sajuhsmu un dzihwo wahrdu aizraut skatitaju un atstaht dziļaku eespaidu kà filma. Un tas ir moments, kuru mehs nedrihkstam nowehrtet par zemu. Bet ari te skeptiki atrod tikpat swarigu pretargumentu.

Katrs akteeris sinàs teikt, ka beeschi generalmehginajumà winsch ir spēlejis labaki un eespaidigaki, kà pirmizrahdē. Te kriht swarà daudzi swarigi apstahkli. Pirmkahrt, uztraukums, jeb tà sauzamais „lampu drudzis", no kura neteek walà pat wezi akteeri. Beeschi tas atstahj uz spēli leelu eespaidu. Te gadas slikts gara stahwoklis, jeb kahda personiga kliņma. Tas, bez schaubam, atstahj sliktu eespaidu uz wisu spēles gaitu. Bet luga eet un akteerim ir jaspēlē.

Filmà tas ir pawisam zitadi. Neizdewuschos skatu war pahrfilmet no jauna. Naw reti gadijumi, kad weenu skatu uznem no jauna 40—50 reises, lihdz reschisors to atzihst par derigu un to galigi izlasē filmà. Teatris, protams, to atwehletees newar un izwest nespēj. Teatris ir spēsts palautees uz gadijumu. Teatris newar kà filma uztwert labako akteera balss intonaziju, raksturigako waibsiu un tad ilgi darbà no atsewischku mehginajumu, atsewischkàm labakàm dalam montet izrahdi. Filma to war un filma to dara.

Tahlak teatrim ir pawisam neeespējami ar filmu sazenstees inzenejuma gresnuma un dahrguma sinà. Tahdas pilis buhwet atsewischkàm uzwedumam, kà to spēj filma, eegahdat tik dahrgas mebeles, kostimus — to, protams, nespēj wisbagatakàs teatris pasaulē. Un tomehr teatris naw „pagahtnes muzika", kà to jau pagumuschi notristit daschi autoritatiwi skeptiski noslanoti laudis. Teatris, ja ween tas nesastingst schablonà un weidojees lihdzi laika garam prastahwès un guhs panahkumus.

Teatra balsts ir jaunais akteeris, laikmetigais reschisors un repertuars. Weena no swarigakàm lomam modernà teatri peekriht reschisoram ar wina konsultanteem. Peedzihwojumi rahda, ka leeli reschisori pazet un padara leelu un wehrtigu paschu teatri un filmas konkurenze, lihdz ar to saudē sawu asumu.

G.

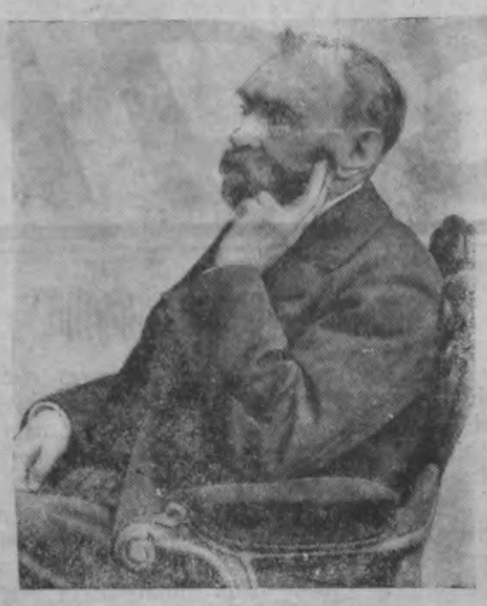

Pirms 100 g. dsimis pasihstamais Nobela premijas nodibinatajs Alfreds Nobels. Miris 1883. gadâ. Winu usskata par dinamita isgudrotaju.

Atradejs un ismantotajs.

Kas atrada dinamitu? —

Nobels! —

To pateiks daudsi.

Bet kas ir dinamits? — to nesinâs wisi. Ar to nepeeteek, ja pasazis, ka tas ir loti stipra spridsinama weela. Pasaules karâ beeschi dsirdeja zitu spridsinamu weelu — nitroglizerinu. Un kas lai sina, ka tâs abas ir tik radneezigas weelas. Dinamits ir tas pats nitroglizerins, tikai eesuhzinats pulverî un nitroglizerinu Nobels neatrada. To isdarija italu sinatneeks — Sobrero.

Sobrero nodarbojâs ar organisko weelu pehtneezibu. Winsch kahdreis bij sajauzis glizecinu ar sehrskabbi un skabbo skabpekli. Tas pahrwehrtâs smagâ eliâ. Sinatneeks nobomaja ispehtit, tahdas ir schi maisijuma ihpaschibas, eewetoja zaurulê, karseja un sekoja sprahdseens. Selas bija daudsi eewainojumi.

Tagad bij skaidrs, ka eeguhta stipra sprahgstweela. Par to sahka interesetees italu militaristi un nodewa Sobrero rihzibâ weselu laboratoriju ismehginajumeem. Bet wehl naw skaidribas par sprahgstweelas spehku un 400 gramu ussper gaisâ weselu arsenalu.

Sobrero eewaino un tahlakus pehtijumus winsch atmet. Schi atmeschana ilga lihds pat Nobelim un nitroglizerinu peeleetoja tikai ahrsteezibâ. Kâ medizinisku lihdsekli to isleetoja ilgi.

Tad parahdijâs pasaulê Alfr. Nobela wahrds. Winsch Sobrero nopelnus nekad nenoleedsja. Bet galwenais bij tas, ka Nobels noskaidroja nitroglizerina kimisko usbuhwi. Winsch noskaidroja, sem kahdeem apstahkleem tas eksplodê un peemehroja degli techniskam wajadsibam. Tas nebij weenas deenas darbs, bet prasija 8 gadu puhlinus.

Nobels ar sawu tehwu dsihwoja Peterburgâ 1854. gadâ. Jau tad draudeja izseltees Krimas karsch un kreewu waldiba interesejâs par jaunem kara materialeem. Wezais Nobels nodarbojas ar minu konstrukzijam un kopâ ar dehlu sateekas ar kreewu kimiki prof. Linjinu. Pehdejais issaka domas, ka nitroglizerinu waretu peeleetot militareem nolukkeem.

Wezais Nobelis pehtijumeem atmet ar roku, bet jaunais wehl nepadodas.

Beidsot 1862. gadâ winsch ispraja Peterpils posizijas atklauju saweem mehginajumeem. Winam tsdodas pahnahkt eespaidu un nitroglizerins ir schausmiga spridsinamâ weela.

Tas ir Alfr. Nobela nopelns un tuhkstoscheem dsihwibu eet bojâ, kur scho weelu peeleeto.

Atradejs neprata to ismantot. Radâs ismantotajs un tam weizâs.

Kad Gembeschs jau waldijis gadu.

Dsihwes apstakli Ungarijâ.

Pagahjuschâ gadâ 11. oktobri Ungarijas parlamentam stahdijâs preekschâ Gembescha sastahditais kabinets. Toreis, gadu atpakal, wina nostahschanas waldibas preekschgalâ wisus pahrsteidsa. Pehz Karolija atstahschanâs daudsi gribeja par sawas waldsibas dsihwes wirsitaju redset grafu Betlenu. Par Gembescha uspeldeschanu sabeedribas wirspusê pat waldibas opozizijâ stipri runaja. Wehl janem wehrâ, ka Ungarija ir kaili pilsoniska waldsts, ar karala kroni bez galwas, kuras aristokratija par waru grib atgreest pasaules wehstures ratu par pahris gadu simteneem atpakal, lai waretu isbaudit karalgalma dehkainibas, kuram Habsburgi wiju laiku bij schkehrslis. Ungarijas pilsoniba ar wijeem tâs nosarojumeem ir stipri konserwatiws elements un tamdehl ari issauza dibinatu ustraukumu no tahda pascha elementa sastahwoschâ opozizijâ, kura pa dalai Gembeschu pasina, kâ politisku treezeenneeku, kursch smagâs, komplizetâs problemas politiskâ un saimneezigâ dsihwê isgazijees likwidet ar weena schkehpa zirteenu.

Tikko konstituejâs jaunais Gembescha kabinets, wina zenschanâs bijusi — wiseem spehkeem sabeedribai peerahdit, ka winsch naw wezâs waldischanas sistemas peekritejs, nedz aisstahwis, bet ka wina griba ir waldischanas weidu cewirsit jaunâ gultnê, jaunâ sistemâ un stilâ. Tas bija tas pats solijums, par kura nepopularitati atklahtâ sabeedribâ bij gahdajuschas, saprotams, ar sawu rihzibu, jau agrakâs waldibas. Bet ar waldibas galwas ismainu schim solijumam atkal peegreesa wehribu un usmanibu. Sabeedriba, tautas masas laut ko gaidija, schi gaidischana wehl peeauga, kad Gembeschs islaida sawu waldischanas programu, kura sastahweja no 95 punkteem, un kuros bij aisrahdits, ka winsch waldibas un tautas masu sadarbibai saimneezisskâ un politiskâ laukâ peegreesis leelaku wehribu, kâ wina preekschgahjejas.

Ja nu uz tahdu solijumu pamata, uz tahdu isredschu un sadarbibas pamata nostahjâs un wehro, ko tad dewis tas pagahjuschais gads, kursch jau 11. oktobrî noslehdsâs? — Ko tad redsam? —

Pirmkahrt — ir jaatsihst gan weena ismaina. Ta notikusi eekschleetu politikâ. Eekschsemê politisko pretineeku ahrejais zihnas aizums ir tâ, kâ nosweests. Bet las wehl kwehlo sem schis klusuma un meera maskas? — Peesklaitisim to pee Gembescha waldibas panahkumeem, bet naw jaaismirst reisê ari tas, ka minetais meers eeguhts ar to, ka Gembeschs sew israksstijis diktatora apleezibu. Ta ir bijusi ta jaunâ sistema, jaunais stils. Un ka sawus ungarus tik weegli tam isdewâs sawaldit un ar meerigu roku un netrauzejoschi paraksstit sew diktatora apleezibu, tas ari notika tamdehl, ka kaiminos, tâ Wahzijâ, kâ Austrijâ notika tik krasi politiski luhsumi, kuri pee sewis bij saistijuschi wisu usmanibu un ungari paschu waldibu un tâs nodomus uz laiku aizmirsa.

Ja pirms gada treisâ opozizija, kuras preekschgalâ atradâs ungaru sozialdemokrati, wehl atklahti ussstahjâs par wispahrejam, teescham un aisklahtam wehleschanam, tad tagad, kur Austrijâ walda bez parlamenta un Wahzijâ plihwo kahschkrusta karogs — par to ir gruhti runat. Waldibas solijums par wehleschanu sistemas grozischanu un to demokratiseschanu palizis wehl atklahts jautajums. Un waldas tec, kuri domâ, ka schinî jautajumâ waldiba doto wahrdu turês.

Saimneezisskâ laukâ katrs nowehrotajs warês leezinat, ka pa wisu Gembescha waldibas darbibas laiku saimneezisskâ krise wisâs nosarês atradusi jaunu ispausmi un arweenu wehl paasinajusees.

Saprotams, weenu dalu wainas warês peerakstit wisas pasaules saimneezisskâ stahwokla situazijai. Bet tas nebuht neglahbj Gembescha waldibu no leeleem un pelniteem pahrmetumeem.

Ungaru semneeku nabadsiba peenem tahdus apmehrus, ka tahlredsigam politikam tas issauz dibinatas baschas. To isdarijusi ungaru kartelu politika, kura nosperdusi raschojumu zenas semneekeem, bet sawem pazehlusi pasakainâ augstumâ. Winas bij jau nesamehrigas, bet pehdejâ laikâ weenu nositums un otru pazehlums jau grosâs ap 96% no agrakâ stahwokla un tas wiss eet majturigo schkirai par slikti. To dsen galigâ truhkumâ.

Ahrpolitika Gembescha waldiba naw dewusi nekahdus grosijumus, waj kursa mainu. Oficialâ ungaru politika turpina eet pa Betlena ussahkto zelu — draudsetees ar faschistisko Italiju — un wehl jo straujakâ gaitâ. Un ja ari schis waldibas sahkumâ parahdijâs griba sadraudsetees ar tuwakeem kaimineem, tad pehdejâ laikâ tas ir wairs tahlâs pagahtnes jautajums, kursch jau aismirsts. Eewehrojamakais Ungarijas ahrpolitikâ ir tas, ka ta arweenu skalak apleezina sawu draudsibu kahschkrustainai Wahzijai. Un teeschi tas ari ir tas, ko ungaru wisplaschakâs masas ussata, kâ waldibas usspeestu newehlamu slogu.

Wisumâ jakonstatê, ka Gembescham nekas naw isdewees isweest, ko tas solijis, kahpdams waldibas galwas kabinetâ.

Bet Gembescham ir ta laime, ka weena daka sabeedribas juhsmo par to, ka winsch aisbihdijis no waldischanas wezo aristokratiju un wehl weenmehr „grib" eet ar tautu pa reformatisma zelu.

Tikai newajaga domat, ka wina „griba" norahda, ka winsch ungareem dos gaiditâs wispahrejâs, teeschâs un aisklahtâs wehleschanu teesibas.

Kabatas lakatinsch.

Nekatrâ gadijeenâ kabatas lakatinsch teek pareiji peeleetots. Pateesibâ winsch buhtu peeleetojams tikai deguna tihrischanai. Turpreti, beeschi winsch teek leetots neweetâ, pat noputeejuschu apawu un krehsu noslauzischanai. Drihs pehz tam ar to paschu kabatas lakatinu teek slauzita seja. Scho daschadeem dihgleem vilno drahnina noglabâ waj nu kabatâ, waj rokas sominâ. Mahjâs pahrejot nomet schur waj tur un ari uz galda, kur wehlak teek atkal ehdeenu. Tahdâ weidâ isplata slimibu dihglus pa wisu mahju.

Kabatas lakatinsch teek wehl peeleetots augku tihrischanai, peem., ahbola noslauzischanai, nesłatotees waj drahnina tihra waj saleetota. Peeputejuschâ kabatas lakatinâ auglis neteek notihrits, bet gan pahrklahts ar nesłaitameem puteklischeem un sihkbuhtnem. Tahdâ weidâ ahbolu noehd gluschi weltigi, cedomnadamees, ka tas ir absoluti tihrs.

Ismamot no kabatas waj rokas sominas, daschi laudis paraduschi lakatinus gaisâ papurinat, nesłatotees waj tuwumâ ir kahds zilweks, waj naw. Tâ sweschas personas, kas atrodas tuwumâ, speestas eelpot no lakatina isputinatos puteklius un bazilus.

Katrâ saws kabatas lakatinsch jatur weenigi personigâ leetoschanâ. Peem. slimojot ar eesnam, un ar lakatinu noslaukot behrnam sejinu waj deguninu, behrnam neisbehgami teek peelipinatas cesnas. Tâpat war isplatit influenzu un zitas lipigas slimibas.

Astronomisku peewilschana.

Slawenais astronoms Wilhelms Klinkerfuss, no Gettingenas, bija wisadâ sinâ loti originels. Reiz pee wina eerodas weras masgataja un wehlâs rihdeenai sauli, lai weln waretu labi isschuht. „Ja, man loti schehl," Klinkerfuss atbild, „kaut juhs buhtu atnahkusi pusstundu agrak, lundsit! Es tikko kâ apsoliju dahmeelam rihtdeenai leetu. Un es tatschu newaru lausi sawu wahrdu."

Otrâ deenâ bija krusas negaiss. Drihs pehz tam weras masgataja atkal satika Klinkerfusu: „Nu, schoreiz juhs atkal pratât skaisti peewilt, profesora kungs. Es nesaprotu, kapehz juhs nesauzatees „Flinkerkiss" (meligais)?"

Liepājas

Tautas AUGSTSKOLĀ

Baznicas ielā 7,

mācibas notiek:

1) Latviešu valodai
praktiskā grupa otrdienās no 1/27—8 vak., piektdienās no 7—1/29 vak.

2) Angļu valodai
I gr. pirmdienās no 1/28—9 vak., ceturtdienās no 7—1/29 vak.

3) Franču valodai
otrdienās u. ceturtdienās no 8—1/210 v.

4) Vācu valodai
I. grupai—otrdienās no 7—1/29 v., piektdienās no 1/29—10 v.,
II. grupai—otrdienās no 1/29—10 v., piekdienās no 7—1/29 vak.

5) Radio kursiem
otrdienās un trešdienās no 7—1/29 v.

6) Techniskai zīmēšanai
kursiem—pirmdienās un ceturtdienās no 7—1/29 vak.

Pirmās sanāksmes
mācibas stundu noteikšanai:

7) Grāmatved. kursiem
pirmdien, 7 vak.

8) Angļu valodas
II. grupai
pirmdien, 9 vak.

9) Krievu valodas
otrdien, 7 vak

Kursantu reģistracija turpinas.

Tuvakā nākotnē sāks darboties:

1) Elektro-techniķu kursi, 2) dramatiskā studija, 3) muzikas studija (mand. un ģit. orķ.), 4) ritmo-plastikas studija (ķermeņa kulturas studija) sievietem.

Interesentiem reģistreties T. A. pirmdienās, otrdienās, ceturtdienās un piektdienās no 7—8 vak., kursu telpās, Baznicas ielā 7.

L. T. A. valde.

L. Gumilewskis.

Sunu eelina.

48) Romans.

Tâ pagahja schi eewehrojamâ operazija. Sawâ starpâ to apspreeda, eekams nebij redsami resultati. Bet kad treschâs deenas wakarâ bij skaidri redsams, ka Horohorins ir glabbts, par to runaja wisi un wisur un slimnizu apmekleja studentu bari, lai par bribnumu pahrleezinatos paschu azim.

Pahrrunâs par scho medizinas brihnumu neweens neeedomajâs ari par to, zik patihkama ta leeta wareja buht pascham Horohorinam, kuru pehz iswefeloschanâs sagaidija teesa un sods.

Tikko sahka par to pazeltees walodas, kad sabeedriba dabuja sinât par profesora Iglizka kimisko ismehginajumu par Horohorina atstahtâs sihmites.

Profesors Iglizkis wehl bija jauns zilweks. Winsch usklausija pee sewis ceraduschos Korolewu un subinspektoru, leeta radija leelu interesi, peeaizinaja laborantu un wisi sekoja profesoram uz ismehginajumu laboratoriju.

Bija stipri wehls, studenti bij aizgahjuschi prom ari asistenti. Iglizkis eetehrpâs kiteli un kehrâs pee sagatawoschanas darbeem.

— Wispirms, — winsch greesâs pee Osokina, — noskaidrosim, waj rakstî ir rokraksts ar weenu un to paschu tinti.

— Ja, ja. Tas buhtu labi! — peekrita Osokins.

Profesors pasmaidija.

— Bez schis prozeduras noskaidroschanas dokumentam ir zita nosihme! — Buhsim darbâ usmanigi?

Winsch skraidaja pa laboratoriju un paradis strahdat ar klausitajeem, winsch pastahwigi deva sawai rihzibai: paskaidrojumus.

— Parsasiâs tintes kluhst melnas, neilgi pehz teksta usraksstischanas. Ar azim neka naw isschkirams. Bet ar fotografisko plati eespehjams konstatet krahsu melnuma atschkiribas.

Par leetu eeinteresejâs ari laborants un ahtri plates attihstija. Pa to laiku profesors usmehkleja un paskaidroja.

— Ja plate to neparahdis peeteekoschi pahrleezinoschi, mehs peeleetosim kimisku ismekleschanu. To war noskaidrot daschadâ weidâ. War noskaidrot ari to, waj wiss teikums raksstits ar weenu tinti reisê, waj ar pahrtraukumu. Bet paluhkosim, ko dod usnehmumi.

Osokins gaidija ar satrauktu sirdi. Iglizkis plati newehtija ilgi.

— Tinte weena! — Bet... — winsch greesâs pee pahrejeem, — ja juhs esseet nowehrotaji, tad saskatiseet, ka schwihtrina pahrsedz sem tâs atrodoschos punktu...

Osokins palozija galwu.

— O, tagad mehs to leetu apstrahdasim. Mehs schwihtrinu papehtisim sihkumos un tad nodosim, lai jautajumu isslemj mikrofotografija.

Darbs willâs pat lihds rihtam. Kaut ari laborants bij apmeegojees, wiši noguruschi, bet resultatâ bij skaidrs peerahdijums, kur spalwa papiram peeskahrusees otro reisi, t. i. welkot schwihtrinu.

Senja usluhkoja sajuhsmâ smaidoscho Osokinu un papurinaja galwu.

— Paklausatees, pilsoni Osokin? — kambeht mehs wisu to daram? — winsch jautaja aukstâ balsî.

Profesors un Osokins to usluhkoja ar isbrihnu un gaidija tuwakus paskaidrojumus.

— Redseet, to paschu wahrdu wehlak peerakstit wareja ari Horohorins. Juhs tatschu neapstrihdat, ka ta ir weena tinte un weens rokraksts?

Saprotams, winsch tatschu to newareja isdarit Werai klahtesot, kura wareja sazelt troksni un wina nodomu isjaukt! — Winsch winu nogalinaja un

Osokins meerigi nomahja galwu.

— Es jau jums peeteekoschi esmu peerahdijis, ka dsihwê wiss kas war gaditees.

— Tad kas par leetu? —

— Redseet, — winsch wiltigi nosmihneja, — katrâ leetâ ir saws prozents lihdsibas un saws prozents atkaribas weenai leetai no otras. Un tâpat ir saws prozents nejehdsibas. Un ja kahdâ leetâ ir uz peezdesmit noskaidroteem jakteem wezeli peezdesmit aizdomigi sakti, tad tas leezina, ka aizdomas ir pamatotas.

Profesors abu strihdû klausijâs ar usmanibu un tad eejauzâs starpâ.

Katra nenoskaidrota sakta esamiba praga usmanigu ismekleschanu.

— un mums winu ir peeteekoschi, — paschapsinigi noteiza Osokins. — Un kaut ari katru atsewischki waretu ussklatit, kâ nejauschibu, tahdi ari isslaidrot, wisi kopâ wini wairs naw nejauschiba.

Senja sahka pa istabu solot.

— Nu, las, tas jau labi! — Loti labi! — Bet tam tad buhtu wajadsiga Weras nahwe? —

— A, tas jau ir gluschi zits jautajums! — teiza Osokins.

Winsch palika gluschi dsihws un kustigs. Ar sewischku ruhpibu winsch usnehmumus noslehpa portfeli.

— Un las buhs tahlak? — jautaja profesors Iglizkis.

— Slepkawa ir ismantojis Horohorina paschnahwibu, lai meiteni nogalinatu. Pamekleesim pehz ta un Horohorinam tas jasin. Newar peelaist nejauschibu waj gadijumu, slepkawa bija ar wineem kopâ.

Peteris Pawlowitschs nopuhtâs un wehl peemetinaja:

— Ja Horohorins kaut uz pusstundu nahktu pee samanas, winsch pasazitu, kas ir wainigais! —

— Un ja ne? —

Osokins paraustija plezus.

— Mehs sastahdisim starp wina pasinam aizdomigo personu saraksstu.

Senja bezzeribâ nolozija galwu. Winu nogurdinaja nogurums, ustraukums un schaubas. Winsch klusedams atwadijâs no profesora un sekoja aizejoscham Osokinam.

(Turpmak wehl).

Miris pasihstamais baltgwardu wadonis generalis Judenitschs.

Darba jaunatne un kultura.

Darba jaunatnes kulturas darbam diwi swarigi uſdewumi: audſinat jauno proletariſko kulturas darbineeku, jaunu ſozialiſtu un weidot proletariſkàs kulturas pamatus. Beedrjba „Darba Jaunatne" ſchos uſdewumus weiz ar wiſdaſchadakajeem kulturas darba paſahkumeem. Jaunatnes kulturas darbam jaaptwer wiſs proletariſkàs kulturas lauks wiſdaſchadakajos weidos. Schim kulturas darbam jabalſtàs uſ wiſplaſchako jaunatnes maſu paſchdarbibu un aktiwitati, peemehrojot to jaunatnes noſkanam, teekſmem un intereſem. Schahdâ zelâ weidojas proletariſkàs kulturas pamati, ari preekſchnoteikumi ſozialiſtiſkai ſabeedribai un kulturai. Darba jauneeſchu kulturas darbs kalpo ſchkiru zihnai. Strahdneeku jaunatnes kulturas darbs ir dala no leelajàm proletariata atſwabinaſchanàs zihnam. Tas ir naidigs un agreſiws kapitaliſtiſkajai eekahrtai un kulturai. Schkiru zihnâ ſtahw ari kultura pret kulturu. Ir divas kulturas pilſoniſkà un proletariſkà. Schini kulturu zihnâ weidojas un ar katru deenu top ſtiprака proletariſkà kultura. Zihna eet uſ dſihwibu un nahwi. Weenai jamirſt lai otra dſihwotu.

„Darba Jaunatnes" uſdewums, lai ſtrahdneeku kulturas darbs aptwehrtu wiſplaſchakàs ſtrahdneeku jaunatnes maſas, lai jaunatne ahtraki pahraugtu pilſonibas kulturu un ideologiju. Darba jaunatnes kulturas darba uſdewums — ſtrahdneeku jaunatni atſwabinat no pilſoniſkàs kulturas un ideologijas eeſpaida. Lihdſ ar jauno ſabeedriſko eekahrtu ſudis ſchkiru ſabeedriba. Lihdſ ar waldoſcho ſchkiru nahwi mirs ari waldoſcho ſchkiru kultura. Tad buhs objektiwajs pamats ſozialiſtiſkajai, wiſpahrzilweziſkajai, beſſchkiru kulturai.

Sawà pehdejà dſihwes poſmà pilſoniba rada ihſtu noreetas un wezuma neſpehka kulturu. Ta ir bojâ ejoſchàs, beſnahkotnes un beſzenteenu ſchkiras mirſtoſchà kultura. Schlagers kluwis par waldneeku pilſonibas mahkſlâ. Ta ſaudejuſi ſaturu un kſjukuſi formà. Nopeetnas mahkſlas eeſtahdes pahrnehrſtas par rewiju, warjetè un kabarè teatreem ar leelpilſonibas dſihwes weida atſpulgu: brauz, eet, ſkreen, amiſejas, mihlojàs, intrigè, weſojas, ehd, paſtaigàjàs un atpuhſchàs. Zenteenu un mehrku tur naw, tàpat kà to naw pilſonibai kà ſchkirai. Schi „Schnahzi Minnà un baltà ahſcha" kultura jau ſaſneeguſi ſawus banalitates kalngalus. Tahlak taiſchu wairs newarès eet! Ta nonahluſi gala punktà, mihnajàs uſ wectas un tahlak zela neſina. Schi kultura wehl wajadſiga pahrkajrinatajam un iſſmalzinatajam leelpilſonim. Ta ari meetpilſonu gara bariba, kas uſ leelpilſona dſihwes weidu ſkatàs kà uſ tuwako zenteenu mehrki.

Iſturtejuſè un iſwirtuſè pilſonibas kultura tomehr zenſchàs turet darba jaunatni un wiju ſtrahdneeku ſchkiru taitigàs dſihwes iluſijàs, nowirſit tàs ujmanibu no dſihwes ihſtenibas. Pilſonibas ideologija dſili eeſpeeſchàs ſtrahdneeku ſchkirà. Tadehl proletariſkà kulturas darba uſdewums ir paraiſet ſcho pilſonibas kulturas eeſpaidu. Tas eeſpehjams ar wiſplaſchako maſu eerauſchanu proletariſkà kulturas darbà. Pilſoniſko kulturu galig paraiſet buhs eeſpehjams tikai ſozialiſtiſkajà eekahrtà lihdſ ar ſchkiru ſabeedribas lihwidaziju. Kamehr paſtahw ſchkiras, paſtahwès ari ſchkiru kultura. Bet waldoſcho ſchkiru waru ſtrahdneeziba ſpehj wahjinat lihdſ ar tàs kulturalàs ſomas jamajinaſchanu.

Jaunà kultura aug no darba dſihwes. No paſchàm ſtrahdneeku maſam. Ta nerodàs laboratorijàs, noſlehgtàs mahkſlas un kulturas eeſtahdès. Ta war weidotees ſchkiru zihnâ, ſchkiru zihnas organiſazijàs, maſu paſchdarbibà. Organiſazijàs kopejà darbà uſ kopejo mehrki iſaug un weidojas jaunas zilweziſkas, beedriſlas atteezibas. Kolektiwà griba un kolektiwee zenteeni ujwar indiwidualo gribu un zenteenus. Kopejais uſwar atſewiſchko. Scheit iſweidojàs ari jaunas atteezibas dſimumu ſtarpâ. Weenlihdſigi uſdewumi, ſkatotees pehz ſpehjam, kà wihreetim tà ſeeweetei, iſzel zilweziſko, kopejo. Ta weidojàs jaunàs ſadſihwes formas, kas ir nepeezeeſchams pamats jaunajai kulturai.

Neapſchaubami, ka beedriba „Darba Jaunatne" taiſni akzentejot jaunatnes maſu kulturalo paſchdarbibu, weido ari proletariſkàs kulturas dihglus. Politiſkajàs zihnàs un politiſkajà dſihwè, ſchkeet, kulturas darbs daſchbrihd ſtahw ſahwus, nekalpo teeſchi ſchiſdeenas uſdewumeem. Tomehr tas leels pahrpratums. Ik deenas ſchkiru zihna top ſareſchgitaka. Pilſoniba uſbruhk ſtrahdneeku ſchkirai ar ſtrahdneeku zihnas metodem un loſungeem. Pilſoniba walda taiſni tadehl, ka ar ſawu ideologiju ta eeſpeeduſees lotk dſili wiſplaſchakàs darba tautas maſàs. Tadehl zihna kulturas frontè top par galweno uſdewumu. Wiſa ſtrahdneeku ſchkiras zihna ari buhtibà ir kulturas zihna. Strahdneeku ſchkiras atſwabinaſchanàs zihna ir ari zihna par augſtaku kulturalu ſabeedribu, par augſtaku kulturu. Beedriba „Darba Jaunatne" kà jaunatnes audſinaſchanas organiſazija taiſni akzentè ſcho uſdewumu. Augſtai kulturas dſihwei ſagatawota ſtrahdneeku ſchkira ir preekſchnoteikums ſozialiſtiſkàs ſabeedribas eeſpehjamibai.

J. Jansons.

Waj Spanijâ ſagaidami jauni nemeeri?

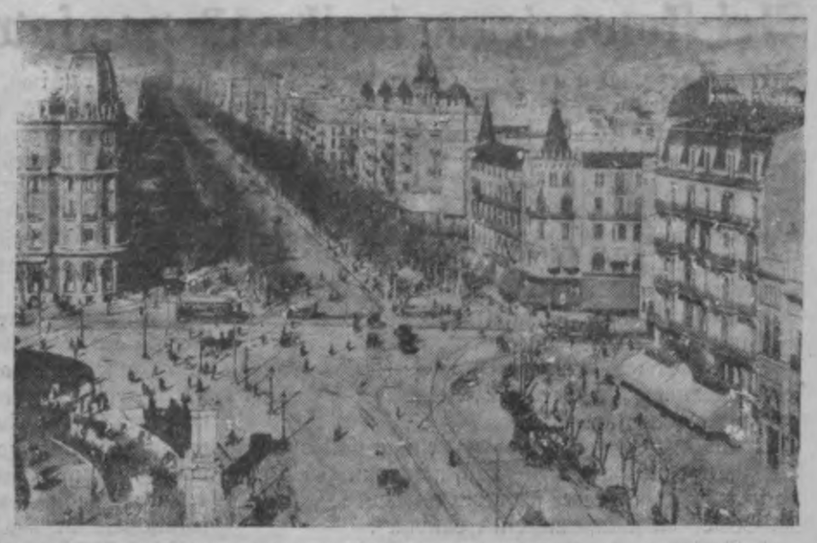

No labàs: walſts preſidents Samora, kas grib atlaiſt parlamentu, agrajais miniſtru preſidents Aſana, opoſizionelo ſozialiſtu wadonis un noteikts pretineeks katrai koalizijai ar pilſoneem, Kataloniſ as miniſtru preſidents Maſija, kas wiſeem ſpehkeem zenſchas KataloniJas prowinzi padarit neatkarigu no Madrides zentralàs waldibas. Pa labi: KataloniJas galwas pilſehta Barſelona, kur ſtreika laikà notikuſchas ſmagas ſadurſmes.

Koalizija negrib runat par jauno zukurfabriku buhwem.

Saeimas budſheta komiſija Baſtjahna wadibà notureja ſawu pirmo ſehdi. Sadalija referenteem eenahkuſchos raſtus un likumprojektus. Stahjotees pee nahkoſchàs ſehdes deenas kahrtibas noteikſchanas. Breikſchs iſteiza wehleſchanos, lai liktu deenas kahrtibà jautajumu par jauno zukurfabriku buhwem. Waldiba lehmuſi buhwet divas jaunas zukurfabrikas, kad pehz tàm naw nekahdas wajadſibas, un kad walſts paradu naſta jau tà pahrak leela. Japrasa no waldibas paſkaidrojumi.

Beedri Dukurs un Zelms atbalſtija preekſchlikumu, to wehl papildinot ar jautajumu par zukurbeeſchu pahrwadaſchanu. Wini norahdija, ka Saeimà 4. zukurfabriku ſawà laikà noteikuſi zelt Walmeerâ. Nu waldiba grib zelt fabriku wehl ari Reſeknê. Ceroſinajums radija leelu nemeeru koalizijas deputatos. Semſaweetis Birſneeks teiza: „Waldibas ſinojumu jau waretu noklauſitees, bet debates newajadſetu atklaht". Schos wahrdus pawada ſmeeklu ſchalts. Baſtjahnis ſauz ſtarpâ: „Nu ja, tàs debates war iſjaukt koaliziju". — Dſenis un Schlakans atkal mehgina uſſtahtees pret jautajuma apſpreeſchanu ar to motivu, ka deputati jau pilnigi par waldibas nodomeem eſot no laikraſteem informeti. Uſ to ſtarpſauzeenà atbild: „Waj tad juhſu waldibas politiku noteiz laikraſti? Kapehz tad gribeet preſei uſlikt „uſpurni?" Nobalſojot, ar 7 koalizijas un wahzu dep. Hahna balſi nolehma jautajumu neiſtirſat Saeimas komiſijà. Tahlak daſchi komiſijas lozekli norahdija, ka ſchoruden wiſà Latvijà neeſot warejuſchi dabût mahkſligos mehſlus, pat par ſkaidru naudu nè. Norihſinajees weſels mahkſligo mehſlu karſchs. Mehſlus tirgotaji ſlehpuſchi titpat kà kontrabandas prezi un peedahwajuſchi tos tikai ſawàm wezàm kundem. Noſkaidrojàs, ka tikko mehſlu apgahdes organiſazija un ari Mihlgrahwja fabrikas produkzija neeſot bijuſi peeteekoſchi plaſcha. Bdr. Zelms norahdija, ka atbildigas ſemneeku ſaweenibas perſonas, kas wada Lauks. zentralbeedribu, propagandejot uſſkatu, ka jaſamaſinot mahkſligo mehſlu dewa, lai maſinatos raſchiba un neraſtos labibas pahrprodukzija. Schis paſinojums iſſauza leelu uſtraukumu deputatos. Atſkaneja ſauzeeni: „Tee jau ir traki! Sawas nepareiſàs politikas dehl grib iſnihzinat laukſaimneeziba!"

Nolehma ſchai jautajumà peektdeenas ſehdè peeprajit paſkaidrojumus no ſemkopibas miniſtra. Nahkoſchàs ſehdes deenas kahrtibà uſnehma ſchahdus jautajumus:

1) Kreewijas Baltijas wagonu fabrikas 23. ihpaſchumu pirkſchana. 2) robeſchſargu eerotſcheem 1411 ſtobru paſuhtiſchana Igaunijà; 3) Jekabpils Kruſtpils tilta buhwe; 4) atlikuſcho ſozialo pabalſtu ſadaliſchana.

Eekſchſeme.

Senats ſpreedis par alus zenàm.

Pirmdeen ſenata adminiſtrativà departamentà ſkatìs zauri tſchetru Rigas alus bruhſchu ſuhdſibu alus zenu paſeminaſchanas leetà. Finanſu miniſtrija patlaban beidſ ſakopot ſawus paſkaidrojumus, ko eeſneegs ſenatam.

Unions bankas konkurſa.

leetà Rigas apgabalteeſa atſina minetàs bankas maksatnespehju par weenkahrſchu bankrotu, nolemjot ſchis eeſtahdes konkurſu galigi ſlehgt.

Kahda teeſa teesàs trihskahrtigà ſlepkawas Langera leetu?

Pehz tam, kad trihskahrtigais ſlepkawa Langers kriminalpolizijà atſinàs par wainigu, winu nogahdaja zentralzeetumà un eepreekſchejos iſmekleſchanas materialus nodewa Rigas apgabalteeſas prokuroram.

Prokuratura ſlepkawibas leetas iſmekleſchanu nodewuſi Rigas 10. eez. iſmekleſchanas teesneſim. Aiſwakar iſmekleſchanas teeſneſis pirmo reiſi nopratinaja Langeri. Winſch pee iſmekleſchanas teeſneſcha bij atweſts dſelſchos ſaſlehgts. Zik ſinams, ſcho leetu nodoſchot Rigas apgabalteeſas iſteeſaſchanai. Kara teeſa paraſti nodod tikai tahdu leetu, kas iſdarijis ſlepkawibu mantkahrigos noluhkos ar eepreekſcheju nodomu.

Tſchaikowſka „Pihka dama" Leepajas operà.

Leepajas Opera pehdejà laikà pagahjuſi ſem operetes ſihmoga. Tomehr direkzija atraduſi par eeſpehjamu ari ſchini ſeſonà atjaunot Tſchaikowſka „Pihka damu".

Wiſs darba ſmagums ſchinì operà gulſtàs uſ dirigenta pleczeem. B. Kunkis dewa ſawu ſpehju un ſinaſchanu maſimumu un tam pateizotees iſrahde ari atſtahja daudſ maſ apmeerinoſchu eeſpaidu. Maſak pahrleezinoſcha ir ſchis iſrahdes iſpilditaju wokalà un ſzeniſkà puſe. Saprotami, ka balſs un dſeedaſchana operà ſpehlè eewehrojamu lomu, bet opera ir uſ muſikas balſtita drama un tamdehl ari ſpehle — tehloſchana tur naw aiſbihdama tahlu prom, pehdejà planà. Par noſchehloſchanu jaſaka, ka ne wiſi iſpilditaji atbilſt ſchim operas prasibam. Jo ſewiſchki tas ſakams par Porina-Hermani. Ja ari ſchim operas darbineekam ir kahdas nebuht wokalas dahwanas, tad ſzeniſkà ſinà winſch ir kà bej palihdſibas pamets — kuſtibas ir kroplas un, ſchkeet, ka wiſs winu trauzè, no koſtima ſahkot un ar dirigentu beidſot, kuram winſch reiſem ar ſawa ſtahwa kuſtibam palihdſ pat wadit orkeſtri. Ne jau daudſ labaks ir Pukits-Tomſkis. Skatuwiſki winſch ir gan wairak peedſihwojis un attihſtijees, bet balſs iſlectoſchanà wehl atleek daudſ, ko wehletees. Ar Jelezka lomu weiſmigi kluwa galà Joſſe.

No ſeeweeſchu tehlotajam pirmo weetu ſew cegusa E. Puknas-Trawina — Liſa. Laba balſs, apdomata ſpehle — tàs ir mahkſlineeces galwenàs ihpaſchibas. Winas iſpildijumà wiſlabakà bij aina Newas kraſtà gaidot uſ ſatikſchanos ar Hermani. Iſmiſumu, ar kahdu wina iſteidſ ſawu jauno dſihwi, wina ſneedſ teeſchàm ar aiſraujoſchu ekſpreſiju.

Kà paraſti, laba bij M. Skujina-Gulbe — graſeene.

Pahrejais perſonals iſrahdi atbalſtija ſawu ſpehju aizmehrios.

Operu ſagatawojis paſihſtamais reſchiſors Melnikows, kurſch inſzenejumà eewilzis daſchas indiwiduelas ſchwihtrinas, ar kuràm gan ne katrreiſ war ſolidariſetees, bet kuras ſinamu ſwaigumu wiſi darbà eenes un rauj ſchis operas tradizionelaàs inſzenejuma ſtihgas.

Par muhſu operas wahjako ſaſtahwdalu jaatſihſt balets, kurſch reiſi par wiſàm reiſem ſchoreiſ peeteiza karu baleta pamatprinzipeem — ritma iſjuhtai un weenibas ſaſkanas eetureſchanai grupu dejàs. Teeſchàm pahrſteidſoſchi, ar kahdu neatlaidibu wini ſcho karu wed.

G. W.

„Idealas laulibas".

Edw. Berka komedija „Tas, ko ſauz par mihleſtibu" Jaunajà Teatri.

Wihrs, ſeewa, mihlakais — tàs ir leetas, bej kuràm neiſteek neweena treſchàs ſchkiras importeta komedija, kuras tik loti nahkuſchas zeenà uſ muhſu pilſoniſko teatru ſkatuwem. Un ja Berks ar ko wiſmaſ mehgina buht originels, tad ta ir weena tihri teoretiſta lauliba, kuru tas mehgina eekombinet blakus ſchai tradizionelai trijotnei. Bet Berks ir pahrak neaſprahtigs dramatikis un wahjſch pſichologs, lai no ſchis teoretiſkàs konſtrukzijas iſnahktu kautkas kautzik originels, jeb wiſmaſ interejants.

Berka raditàs ſituazijas un notikumi, kà teikts, ir mahkſligi konſtrueti un neihſti. Un ari wiſi wina zilweki ir neihſti, mahkſligi, kà no bilſchu grahmatas iſgreſti.

Spehle E. Kalnina reſchijà riteja dſihwi, ar peeteekoſchu ellaſtibu.

Olga Zwanitaja ar J. Kilini rahdija weenu hiſteriſku lauku pahri no pilſoniſkàm „labakàm" aprindàm. Swanitajas hiſterija bija kreetni ween ſtuhraina, un, atkal jateeto tas pats apſihmejums, neihſta. Ari Kikulis ſihmeja tikpat ſatrauktu neſlaimiga Bertrama kunga tehlu. Elegantu ſpehli rahdija Anze Silnowſka ar Wiswaldu Sileneeku. Winu dialogi bija reti iſteikſmigi, ſmalki weidoti un weetam jauki ſedſa tekſta tukſchumus. Alfa Wideneeka Freds Garrets ſtipri haotiſks tehls. Bija gruhti ſapraſt, waj winſch ir tikpat padumjſch un naiws, kà wina zeenijamà ſeewa Dollija (M. Schtahle) jeb tas ſcho kruſtu nes kà ſlogu. Mirjamai Schtahlei, kuru redſejam pehz ilgaka pahrtraukuma, bija atkal winas ampluà ihſti peedeeniga loma. Newainigs najnums, kurſch ſchoreiſ gan kreetni ſwehràs uſ aprobeſchotibu puſi, Schtahles weidojumà ſagahdaja weenu otru amiſantu ſituaziju. Apwalditi un noſwehrti ſawas lomas weiza R. Poruka, A. Titans un Ed. Tſchakſte.

Aizmeklets — wideji.

P. Gu—

Ari miniſtrs.

Ihſteniba, kura iſklauſàs pehz ſeletona.

Ne jau katrs, kas grib par miniſtri kluht, ari jau der miniſtra amatam. Ne jau katrs, kas ſewi eedomajàs peemehrotu augſtajam amatam, ari pateeſcham ſpehj ar ſcho amatu ſaiſtitos uſdewumus neſt. Tàs ir neapgahſchamas pateeſibas, tikai ſchis pateeſibas negrib ſapraſt Skuju Fridis un wina partija.

Skuju Fridis jau ilgi kahroja pehz miniſtra goda. Deputata mandats tam bija par maſu. Un ar aiſſardſchu pulzinu parahdu peenemſchanu ari nekahdus laurus guht newarès. Bet zita leeta ir — miniſtra portfelis. Tad tu wari braukat kopà ar ſeewu zauràm deenam un naktim walſts automobili ne tikai pa paſchu ſemiti, bet wari palaiſt tà druſku ari pahri robeſchai? Tad tu teezi wiſur ſagaidits ar goda wahrteem un ſahlsmaiſi. Wiſur tewi deewina, apluhko, aplehkà, ſumina... Luhk, tas jau ir kaut kas zits!

Un labi peeſpeedees — muhſu draugs kluwa par miniſtri pahri ſawa partijas beedra politiſkam lihkim.

Tikai Skuju Fridis naw tas zihvels, kurſch kà miniſtrs aprobeſchotos tikai ar wiſinaſchanos ar ſawu ſeewu. Nudeen nè! Winſch grib ari godigi ſawu miniſtra algu attaiſnot.

Miniſtra lungs ſahka ſtrahpat... Bet — ſakams wahrds ſaka: kurpneek, paleez pee ſawàm leeſtem...

Likumu iſſtrahdaſchana naw aiſſardſchu parahdes peenemſchana! Ja miniſtra lungam ar aiſſardſem weizàs leeliſli, tad ar ſikumeem tam eet pawiſam ſchkidri.

Miniſtra lungs eedomajàs, ka muhſu walſti naw peeteekoſchas droſchibas un kahrtibas — un atteezigs likums gatàws! Tikai — parlaments ſcho likumu peeſchuwa pee aklim...

Miniſtra lungs pehz dabas ir ſawadneeks, tadehl ari wiſa wina darbiba bija tahda, par kuru nahzàs jo beeſchi iſſtahtees preſê. Ne jau no tragiſkàs, bet gan wairak no komiſkàs puſes. Tur tatſchu neweens naw wainigs, ja miniſtra lungs darbibà beeſchi ween parahdàs momenti, kura dod weelu ſetonam waj karikaturei. Un neweens tatſchu naw wainigs, ja preſei jaraſta ari par miniſtra kundſi, kura deeſgan atklahti paſazijuſi, ka wina ſawam wihram palihdſ miniſtrot...

Un miniſtra lungam padoms rokà — preſei jaaiſleedſ raſtit kaut ko par miniſtri. War aprakſtit, kà winſch ſirſnigi ſanemts weenà waj otrà pagaſtà, ka ſuhſmo par winu aiſſardſes, bet nedrihſt raſtit nekà tahda, kas miniſtra godam lauſtu kantes.

Radàs jauns „likums", kuru ſabeedribà noſauza par mutes aiſbahſchanas lihdſekli.

Pat miniſtra partijas beedrs atteizees ſcho likumu paraſtit, bet iſpalihdſejis otrs miniſtrs, kurſch wadàs no prinzipa, ka leelu reiſi dot ſawu paraſtu tatſchu neko newar kaitet. Un divas ſtundas pirms Saeimas ſehdes ſahkſchanas likums jau bija publizets.

Sak', ſche jums, deputatu lungi, garſch deguns. Kamehr juhs wehl taiſatees ſpreeſt man jau likums gatàws. Un lai tik tagad preſe pamehgina kaut ko launu waj ſobgaligu raſtit par mani waj manu kundſi — zeetumà eeſchà.

Wairaki advokati gan iſteikuſchees, ka ſchis likums ir unikums, ka wina autors ir analfabets likumu pahrſinaſchanà un ka likumam japaleek papira kurwi, lai nediſkreditetu muhſu likumdoſchanu u. t. t. Protams, tagad jau wehl tà wareja raſtit, jo jaunais likums nebija wehl ſtahjies ſpehkà. Bet ja kahds buhtu mehginajis ſchità uſraſtit pehz likuma ſpehkà ſtahſchanàs. Tad brihwmaiſe tam buhtu bijuſi nodroſchinata wiſmaſ uſ trim mehneſcheem.

Juhs domajat, ka ſchi kritika miniſtri uſtrauza? Waj juhs domajat, ka miniſtri uſtrauza tas, kad dep. Menders Saeimà iſteiza apm. ſchahdus wahrdus:

„Juhs ſineet, miniſtru lungi, ka juhſu ſtarpâ ir weens wihrs, kuru zitadi nemaſ preſe newar uſtwehrt, kà komiſki un neewajoſchi. Un preſes, wiſnotahl demokratiſkàs preſes, uſdewums ir winu neewàt tahdà mehrà, ka tas uſ preekſchu nekluhtu wairs ne tikai par miniſtri, bet ari par deputatu."

Nebuht nè! Tas ſcho miniſtri neuſtrauza. Winſch pat tad neuſtrauzàs, kad Saeima lihdſ ar ziteem wina ſaſabrizeteem likumeem noraidija ari ſcho preſes ſodiſchanas likumu. Miniſtrs noſchnauza degunu un aiſgahja pee ſawa palihga — ſawas kundſenes.

Wot, tas pateeſcham ir miniſtrs! To es jau ſahku ſapraſt. Iſturigs kà kakis! Stiprs kà klints!

Tahdus miniſtrus wajag praſt zeenit.

Un beigàs wehl tikai ſchahdu peeſihmi, kuru laſam Rigas laikraſtos:

Eeſchleetu miniſtrs Mihlbergs eerosinajis ſaukt pee atbildibas Saeimas deputatu un ſozialdemokratu partijas zentralkomitejas preekſchſehdetaju Fr. Menderi par perſoniga raſtura uſbrukumeem kahdà neſen notikuſchà ſapulzè.

Nu, redſat ween!

Nè, tas ir famoſs miniſtrs. Gribot negribot rodas zeena pret ſchahdu duhſchu.

Lai tahds wihrs walda kaut ſimts gadus par ſwehtibu Latvijai, par „godu" ſawai partijai un par iſſmeklu tautai...

F—ſs.

Ari skolotajeem jazihnas par sawàm interesem.

Skolotajeem, tàpat kà ziteem darba laudim, par sawa stahwokla uslaboschanu jazihnas pascheem. Schai sinà peeleeto wisu wisadus lihdsekkus, lai panahktu uswaru. Paschreis, kad Latwijas skolotaji atkal eerauti paasinatâ zihnâ par sawu taisnigo prasibu aisstahwaschanu, nebuhs leeki pawehrtees pahr robeschu lokeem, lai redsetu, kà zitâs semês organisetee skolotaji zihnas.

Peegreesisimees wispirms muhsu tuwakai un draudsigakai ahrwalstij kaimiņeenei Igaunijai.

Sawà schi gada kongresà 21. un 22. augustâ Igaunijas skolotaju saweeniba peenehma sekojoschos lehmumus, uz kureem wisnotahl greescham ari muhsu skolotaju usmanibu.

1. Boikotet to politisko nogrupejumu laikrakstus, kas peekriht un ìswed algu samasinaschanu. Pee teem Latwijà paschreis peeder semneeku saweenibas „Brihwà Seme" un jaunsaimneeku „Latwija".

2. Nepirkt grahmatas sawàm un skolas wajadsibam weikalos, kuru ihpaschneeki peeder pee partijam, kas atbalsta algu samasinaschanu. Schai sinà mums, wispahr, sen jau buhtu laits sahkt sekot someem un eepirktees tikai skolotaju kooperatiwos un skolâs eewest tikai kooperatiwu isdotàs grahmatas, kas stiprinàs muhsu zihnas organisazijas, bet wahjinàs usbruhkoschos pretineekus.

3. Atteiktees no sabeedriskà darba organisazijàs, kas pilnigi peekriht algu samasinaschanai. Gluschi saprotami, ka organisetà skolotaju saimè, kolegas, kas strahdà pretineeku organisazijàs, war usstatit tikai kà kaunpahtigus, skolotaju kopejàs leetas nodewejus.

4. Eestahtees strahdneeku zentralàs organisazijàs, jo tikai darba laudis spehs saprast skolotaju zenteenus. Igaunija jau scho soli spehruši. Lihdsigi isturas ari zitu walstu skolotaju organisazijas, peemeham, Franzijas, Anglijas, Seemeelamerikas Saw. Walstu, Belgijas u. t. t. Muhsu wilzinaschanàs schai sinà nojodama, kà glehwuliba un bailiba.

Paschreis interesantu zihnas panehmeenu mehs nowehrojam Franzijà, kur ari mehginaja samasinat skolotaju algas. Frantschu skolotaji ruhpigi pahrbaudija wisus eespehjamos zihnas lihdsekkus un apstahjàs wispirms pee sabotejoschà streika — skolotaji eerakdàs gan darba weetàs kopà ar behrneem, bet programà paredseto mazgibu darbu nedarija. Peetika ar 2 peedejàm siundam. Isglihtibas ministrs apsolija algas nesamasinat. Protams, ministrs sawu wahrdu ilgi netureja, bet nogaidijis wasaras brihwlaiku, kad streikoschana neeespehjama, atkal atkahrtoja usbrukumu. Tad Franzijas skolotaju organisazijas sawà schi gada kongresà 3., 4. un 5. augustà pasludinaja jebkuru sakaru pahrtrauschanu ar waldibu. Ministrs ihpaschà apkahrtrakstà inspektoreem mehginaja scho alziju apsihmet par walsts nodewibu, bet skolotaji to noraidija. Franzijas skolotaji, kas lihds schim arween bija sadarbojuschees ar waldibu, tagad to wairs nedara.

Atsihmesim ari Belgijas skolotaju panehmeenu zihnà pret algu samasinaschanu. Te starpsindikatu zentrale nolehmusi sastahdit plaschu tautas referendu pret algu samasinaschanu. Schim referendam peeweenojuschees skolotaji, eerednì, kalpotaji, strahdneeki, dselsszeļneeki un paschwaldibu darbineeki pilsehtàs un uz laukeem.

Beigàs gribetos aisrahdit ari uz kahdu Latwijà raduschos panehmeenu, proti, Leepajas skolarodbas waldes atsinumu, kas usskata par neeespehjamu skolotajam buht par beedru tahdà partijà, kas Saeimà usstahjas par eerednu un skolotaju algu samasinaschanu. M. N.

Inteligenze melnà darba eerindneekos.

Tas ir paschapmaina kleedsens, ka Saw. Walstis un Wahzija sahk jau klaigat par bezdarba saschaurinaschanos. Krise, kura wehl nebuht naw sasneegusi sawu augstako attihstibas pakahpi, wehl arweenu turpina padsilinatees un saschaurina kapitalistisko walstju raschoschanas apmehrus. Ja ismet uz eelas fabrikas strahdneekus, bez darba paleek ari inteligentais — techniske strahdneeki schais apstahdinatàs fabrikàs.

Ar scheem inteligenteem strahdneekeem papildina kapitalisma rezerwes armiju un weena raschoschanas nosare straujak, otra — lehnak.

Peemehram — buhwindustrija apstahjusees gandrihz wisàs walstis. Kara rehtas ir jau sadzeedetas, preeksch zita kà truhkst nonehmeju un bezdarbs inscheneeru un architektus eemet melnstrahdneeku widù. Tas radijis sinamu satrauktibu ari burschuasijas prese un reisu pa reisei pilsoniba pazet ari sawu gaudu balsi.

Stahwoklis scheem inteligenteem ir daudz stiktàs. Labos laikos wini gandrihz waj sakusa ar kapitalisma kalngaleen un kapitalisma intereses teem bij pirmà weetà. Melnstrahdneeki jawà widù tos ne labpraht zeesch. Bija tatschu kungi. Un stahwoklis patreisejà situazijà tahds, ka wini par karjeru wairs newar domat, labi, ja eeguhst maises garosinu.

Schai nosarê no katreem 7 inscheneereem spezialisteem sew peemehrotu darbu wairs neatrod 6 inscheneeri.

Ekonomija, kahdu mehdz eeturet daschadi usnehmumi un walstis, weenmehr noteek uz strahdneeka rehkina. Ja newar teekuht klaht pee melnstrahdneeka pascha un teeschi, tad to isdara aplinkus zelà. Tà weenà paschà Tschikagas pilsehtà sleedzas ap 60 proz. pirmmahzibas skolas. Ta ir „ekonomija" uz strahdneezibas rehkina, jo strahdneeka behrneem newajaga skolu. Bet reizê ari pasliktina jau esoscho slikto situaziju. Bez darba ratschu paleek leels daudzums skolotaju — inteligento bezdarbneeku. Lai kaut kà wilktu dzihwibu, tee speesti eerindotees melnstrahdneekos. Tas noteek ari zitàs walstis. Rumanijà ir 92,000 inteligento bezdarbneeku un wairak, kà sestà daļa ir — skolotaju.

Bez darba, t. i., bez peeteekoscha darba, lai waretu eksistet, paleek ari ahrsti. Ja samasina sozialo apgahdi, sozialos pabalstus, slimo kasu lihdzekkus, samazinas ari ahrstu darba apjumi. Wahzijà bez darba ir 25,000 studejuschu mediku. Krizes posts ir tik leels ,ka strahdneeks nespehj mekleet ahrsta palihdzibu, tam jaapmierinàs ar „sahku tehjam".

Tas pats noteek ar adwokateem. Rumanijà melnstrahdneeku rindàs ir tahdu ap wesels tuhkstotis. Wehl schini pat gadà Holiwudà izgahja streikà wairaki tuhkstoschi kinoakteeru, kuri protesteja pret atlaischanu no darba un bada algam. Tas noteek ari zitàs walstis.

Bezdarbà nonahk ne tikai kwalifizetakà inteligenze. Ruhpneezibas, tirdzneezibas sarukschana, walsts eestahdschu darbineeku skaita samazinaschana atstahj bez darba weselu armiju kantorstrahdneeku: stenografistus, grahmatweschus, kantoristus u.t.t. Teeteek pamesti sawam liktenim, kad kapitalistiem to darbaspehks top newajadzigs. Izmesti uz eelas bez kahdas apdroschinaschanas un bezdarbneeku pabalstu normas.

Augsti izglihtots inteligents, kas ilgus gadus seedojis kwalifikazijas ceguhschanai, tagad speests nodarbotees kaut ar ko, lai tikai nebuhtu jamirst badà. Ahrsti un inscheneeri meklè darbu par schoferem, pretschu izwadatajeem, apkalpotajeem restoranos u.t.t. Un reti ir tee laimigee, kureem izdodas atrast ari scho melno darbu.

Schee inteligenti bij kapitalisma wirsneeku ladrs, kurus tagad eemet eerindneekos. Tur wini sapratis kapitalisma buhtibu un lihdz ar izmeschanu satruhks materiala saistiba ar kapitalismu. Schim stahwoklim wajadzetu inteligenzi ari nowest pee idejisko saischu sarauschanas ar waldoscho schkiru un tos peegreest sozialismam.

Tur tad winai buhtu ari ihstà weeta un rihtdeenas nodroschinajums.

Amerikà 23,000 radio raiditaju.

Amerikas Saweenoto Walstu tirdzneezibas nodalà ir registreti 22,972 radio raiditaji. No teem 80 prozentes peeder radio amatnieku mihlotajeem, kuri raida ar masu jaudu un neregulari. Kahrtigi raiditaji, kuri noraida programu un reklamas, Seem. Am. Saw. Walstis, ir 612. 2173 raiditaji apkalpo kugneezibu un swejneezibu, 391 raiditaji nodarbojàs ar bilschu noraidischanu un mehginajumeem. 215 raiditaji apkalpo speziali kugneezibu.

Juhras leelakais dzilums

atrodas uz seemelaustrumeem no Filipinu salam, kur juhra ir 10,800 metrus dzila. Daudzos laikrakstos parahdijusees sina, ka leelakais juhras dzilums ir 13,500 metru, bet schi wehsts pamatojas uz telegrafa drukas kluhdu. Reiz telegrafisti sinots, ka atrasta 44,000 peedas dzila juhra, atbilst apmehram 13,500 metru dzilumam. Tagad noskaidrots, ka toreiz sinots par 4400 asim jeb 8000 metreem.

Seno romeeschu wehstuku rakstibas weidi.

Sawas domas par sewi, par tuwaku, par kaimiņu un daschadeem dzihwes weideem, zilweki mehdz cetehrpt daschados weidos. Tamdehl ir interesanti pakametees ari pee tam, kà senatnê to mehdza darit, kad wehl nepasina ne tintes, ne spalwas.

Wezakais rakstibas weids, ko atstahjuschi senee romeeschi, ir — waska dehlischu peeleetoschana. Uz koka dehlischa bij ustreebta kahrta waska, kurà ar trbuli eewilka burtus un zihmes. Tà tad bija ari wehstule, waj pasinojums. Dehliti mehdza notreebt ar wasku no abàm pusem un ja tad ari wehl nepeetika telpu, tad nehma otru dehliti. Lai dehlischus saklaujot nesabojatu rakstu, tad ap dehlischu malam bij paaugstinajumi. Schahdus dehlischus pahrsehja ar auklinu un wehstule bij gatawa. Auklinas galos peeweenoja suhtitaja sihmogu waj inizialus. Sihmogs un iniziali reizê bija ari suhtitaja paraksts, kas bij stipri sargajami.

Schos dehlischus leetoja ari atbildei. Tahdà gadijumà ustreebto waska kahrtu tikai nolihdzinaja un eewilka jaunu wehstules saturu.

Wehlak greeki sahka leetot papirusa needras schkeedraino mizu, to sadalot toti plahnà kahrtinà, ismehrzejot lihmes uhdeni un tahdi padarot jo isturigaku. Uz tàs wajadzeja rakstit ar krahsu. Schahdu krahsu izgatawoja no sodrejeem un lihmes un rakstischanai leetoja meldrus, tos noasinot un eeschkelot.

Wezo romeeschu preekschà bija jau sahkumà sinat, kas wehstuli raksta. Tamdehl ari tàs sahkàs ar suhtitaja sweizeenu sanehmejam. Tahda pati parascha pastahweja ari sarakstotees ar eestahdem un tad wehstulê uzrakstija wisus sanehmeja titulus un stahwokli eestahdê. Pehz atstahteem dokumenteem gan redzams, ka tàhds rakstibas weids naw bijis deesgan patihkams, bet winsch pastahwejis loti ilgi.

Weetas nosaukumu un rakstischanas deenas datumu senee romeeschi naw wis tikuschi wehstules sahkumà, kà tas tagad parasts, bet gan beigàs, peeweenojot klaht wehl kahdu peeklahjibas frazi.

Senee romeeschi wehstulu rakstischanai tureja wergus-sekretàrus, kas mehdza buht ismekleti izteiksmê un beeschi ween ar augstaku izglihtibu, kà paschi kungi. Pehz tautibas tee, pa leelakai daļai bij greeki.

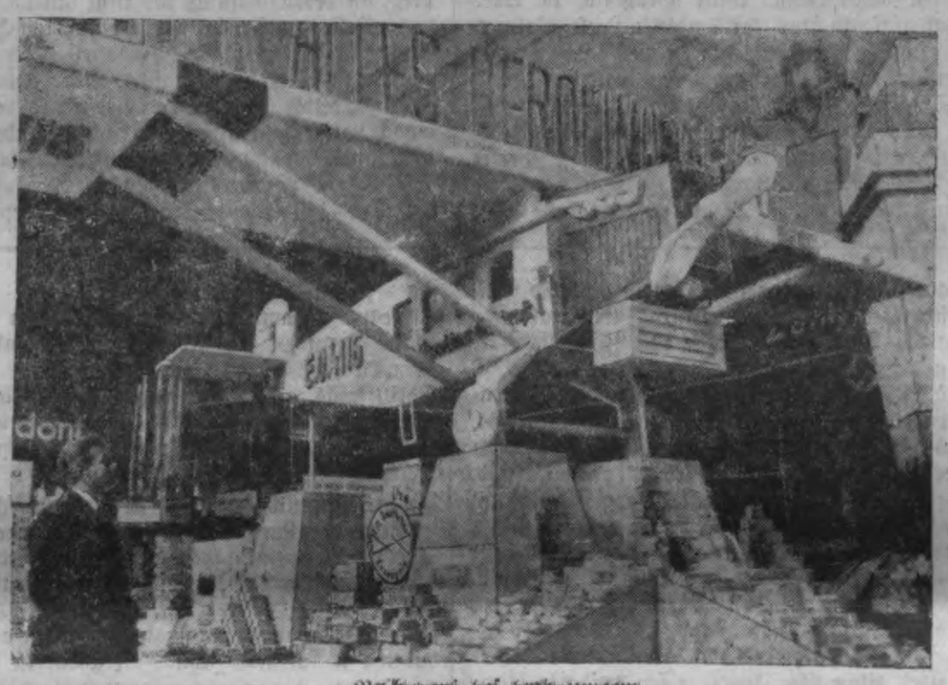

Brihnumi bez brunumeem.
Tschikagas pasaules izstahdê redzama lidmaschina dabigà leelumà, kura ir izgatawota no seepem. Originalo reklamu apbrihno daudz sirkahrigo.

Tagadnes leelakee arkeologiskee atrakumi.

Pehdejà laika pehtijumu pahrsteidzoschs panahkums ir wisas leelàs, senatnê tahlu un plaschi slawenàs Asklepiosa swehtnizas atraschana. Tàs nosihmi rahda ari Pergamonas pilsehtas naudas kalschana. Pergamona bija kahoreisejà, pee leelas waras tikuschàs, pergamenu walsts galwas pilsehta un wehlakà romeeschu Azijas provinzes galwas pilsehta.

No Pergamonas zehlees romeeschu senatnes pasihstamais ahrsts Galenus, kas sawu darbibu eesahka kà gladiatoru kirurgs, tad darbojàs kà keisara meesas ahrsts un atstahjis mums sawas mahksslas daudzrunigos leezinieekus Pergamonas swehtnizàs.

Pilaru aleja, kas wed uz Asklepiosa swehtnizu, ir ne masak kà kilometru gara. Tad sahkas milziga, apala apmekletaju telpa, kas buhweta uz kwadrata pamata, kura malas ir peezdesmit metru garas. Lokweidigà templa eeksceenê atrodas septinas mischas ar deewu statujam, kas waida par zilweku meesas weselibu. Zaur grizdas dzelteno frigeeschu marmoru wijas wioletas dzihslas. Seenas, pilari un mizàs ir no balta marmora. Wisu to klahj raibs stilla mozaiku kupols.

Sawos apmehros wehl warenaka, nekà schi swehtniza, ir otra apala buhwe — „dzeedneezibas sahle". Daudzàs weetàs atrastas struhklakas ar uhdenswadeem. Seemeku dalà, kur naw ne logu, ne durwju, droschi ween, notikuschas inkubazijas. Te uz upera dzihwneeku ahdam guleja weselibas mekletaji, lai atrastu dzeedinaschanu waj padomu. Ari widuslaiku kristigà baznīza izpildija schahda weida ahrsteschanos.

No augschas uz apakschejo stahwu wed trepes un teescha eja sawveeno to ar slimneeku dzihwojamo sahli. Ta zelta no balta marmora un izweido pakawweidigu, aptuaiu 350 metrus garu promenadi. Ta eeslehdz baltàm marmora platem klahju Asklepiosa swehtku laukumu.

Pehtneeki wehl nodarbojas, atrakdami telpu, kas eeslehdza swehto awotu. No ta uhdens pluhda pa tumschas apakszemes ejas marmortelpam, tad no „dzeedneezibas sahles" apakschejà stahwa uz swehtku laukuma widu un droschi ween spehleja kahdu lomu ahrsteschanà ar sugestiju, jo eetezeja inkubazijas telpà. Prof. Dr. Wigands aizrahda, ka te newar buht runa par preesteru krahpschanu. Daudz wairak te rihkojàs uz zinatniskeem pamateem. Tam nerunà pretim ari tas, ka turpat atrodas peezi lihdzeschi tuhkstoschi apmekletajeem buhwetais marmora teatris. Brihnischkee izgreznojumi ar nischam un statujam, jumta aso un apalo formu daschadiba norahda, zik loti senatnes ahrsti puhlejàs atstaht labu eespaidu uz sawu slimneeku dwehseles dzihwi. Izraktàs keizaru statujas un uzraksti leezina, ka ari Adrians un ziti zesari usturejuschees Asklepiosa swehtnizà. Turp wini behga no pasaules nepatischanam.

Dzihwneeku garschas attihstiba.

Dzihwneeku walsti ir daschadas ihpatnibas, kuras saista ne tikai sintneeku, bet ari weenkahrscha nowehrotaja wehribu. Wisleelakà daschadiba nowehrojama dzihwneeku walsti pee baribu izwehles. Schai sinà dzihwneekus sadala trijàs grupàs: galas ehdeji, sahnu ehdeji un wisa ehdeji. Katram tipam jaatrod tahda bariba, kas dzihwneekam dod nepeezeeschamàs kermena baribas weelas. Bez baribas dzihwneekam nepeezeeschams ari dzehreens.

Wismà dzihwneeki ir nesaimneeziski, rihzibà ar sawu baribu. Lapsai labpraht garscho saki, pihles un sasani. Bet daudzreiz jaapmierinàs ar pelem, wabolitem un daschu reiz pat ar seenahscheem. Bet waj lapsa pataupis garschigo sajana zepeti ari rihtdeenai? — Ne! — Ja zaina eeteek baloschu, waj wistu kuhti, wina izdzers tikai asinis, lai tik wairak nogalinatu. Un otrà deenà naw pat wairs ne scho nogalinato wistu gala. Wanagi un daschi plehsigi putni izlnahbj tikai smadzenes un otrà deenà zeesch badu.

Sahlehdejos leelakàs gahrdehoes ir kasas. Wina grausch pat misas, bet gahrschigako maltiti tai sneedz smarschigee un ar saldu garschu eesoschee seedi. To war just ari pee kasu peena, kahdu eespaidu uz to atstahjusi bariba. Zuhlas un straidi ehd wisuko un winu ehdeenam karte ir loti daschada.

Leelas pahrwehrtibas dzihwneeku garschà noteek pee guhstà tureeem dzihwneekeem. Wini beeschi un wat loti ahtri peerod pee zilweku ehdeenem. Saguhstita un izgaru laiku guhstà tureta lapsa wahritu galu labaì zeenis, kà jehlu. Wina atsch irs ari wihnogas no kirscheem, loti mihl kuhkas, kuràm peegreesch leelaku wehribu ,kà galai un leela kahrumneeze uz putu krehjumu. Wehl gan jaatsihmè, ka wiseem, weenas sugas dzihwneeteem naw weenada garscha. Tà ir loti individuela, bet kahdà izmehginajumà gan peerahdijàs, ka 20 lapsas wisas war atradinat no jehlas galas leetoschanas.

Loti nepareizi dara, ja dzihwneeku peeradina sahkumà pee labas baribas un tad paineedz kaut ko zitu. Jadara otradi. Izmehginajumam kahdam ahsim nolika ehdeenu maisijumu, tas wispirms apehd galu, tad pluhnes, wehlak kahpostus un tikai pehdigi kerdàs pee maises. Bet ahpicha gardakà bariba ir dzihwas sleekas, kuras tas labpraht pats izwelk iz semes.

Loti ahtri dzihwneekus var peeradinat pee peena. Loti saprotami tas ir, jo peenu dzer masuli. Sinamà wezumà tee pahreet uz uhdeni. Bet peeradinot, tee atkal labpraht atgreezchàs pee peena. Tas nowehrots pee stipri wezeem dzihwneekeem. Peenu labpraht leeto ari putni. Tikai rakturigi, kà pehz peena eedzehrschanas, dzihwneeki un putni tomehr grib ari wehl nodzehrtees uhdeni.

Dzeni un schagatas ir leeli kahrumneeki uz sweestu. Bet ahpsis sweesta dehl ir pat gataws peesawinatees tàdus netikumus, kà sahdzibu un eelauschanos. Winsch weenà maltitè loti weegli nochd pus kilo sweesta. Pehz tàdas maltites ahpsis divas deenas ehdeenam nesatàs ne wirsù.

Uz saldumeem kahri ir pehrtiki. Winu mihlakà bariba ir banani, bet ehdis labpraht wisu zitu, ja kas buhs par bananeem saldaks. Loti kahri ir daudzi dzihwneeki uz marmeladi un jo sewischki, ja tai sanaenu peegarscha.

Pehrtiki labpraht mihl ari cedzert pa kausam alus. Loti graziozi wini to izdara, ja tos peeradina sehdet pee wakarinu galda, kopà ar wisu gimeni. Bet wini ahtri kluzst nezeeschami alkoholiki. Ja winu mehrs jau deenà sneedzàs pee litra alus, tad drihzi ween sagaidama to nobeigschanàs. Pehrtiki tàdos gadijumos parasti beidzàs ar sirdstreeku.

Pasaules wezakà pilsehta.

Waj nesen atklàtà „Tepe Gawra" teeschàm pelnijusi pasaules wezakàs pilsehtas nosaukumu, tas, protams, nesinams, bet tagadejà archeologija to par tàdu usskata. Pirms nedaudz gadeem par pilsehtu Metusalu usstatija Chaldeju. Uras apgabalà, tad pee Sujas atraka wehl weenu wezaku kulturas slahni, bet tagad kàda Pensilwanijas universitates ekspedizija atradusi „Tepe Gawras" pilsehtu.

Winas muhru atleekas atrada astotà kulturas slahni. War eedomatees: astonus laikmetus, kulturas un tautas paaudzes schis semes gabals peedzihwojis gadu tuhkstoschu laikà. Schis wezais slahnis ir apmehram 500 gadus wezaks nekà sestais, kas atbilst Uras kehnimu kapu laikeem. Tà tad „Tepe Gawras" muhros seedeja dzihwiba pirms 5700 gadeem.

Schis pilsehtas architektura ir apbrihnojami pilniga. Ceļas bruģetas un planweidigi eekahrtotas. Pilsehtas zentrà atrodas laukums, tahlak labà kahrtibà weidojas weikali, noliktawas, pirtis un laukumi. Ceļejà atrodas milzigu apmehru uhdens rezerwuars, kas pilsehtu aplenkschanas gadijumà apgahdajis ar uhdeni. Kari un usbrukumi toreiz atgadijàs bezzchi. Interesanti, ka schee architekti jau pasinuschi wolwes, jo atrastajàs zeltnês ir skaisti izleektas welwes. Tas par scho seno laiku ir jaunums un norahda, ka architekturas wehsturê ir schis tas labojams.

Jaunus krehslu tips.
Konstruets jaunu krehslu tips, kursch ir sewischki izdewigs transportam. 12 krehslus war ehrti sabahzi weenu otrà. Weens zilweks war arì weegli pahrnest.